

โครงการสัมมนาเพื่อพัฒนาระบบเฝ้าระวังการกระทำผิดซ้ำในชุมชน ครั้งที่ ๒

วันจันทร์ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

ณ โรงแรม เซนทรา ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ กรุงเทพมหานคร

๑. หลักการและเหตุผล

ตามที่กระทรวงยุติธรรมได้มีนโยบายในการเฝ้าระวังการก่ออาชญากรรมที่มีความรุนแรงและสร้างความปลอดภัยให้แก่ประชาชน โดยกระทรวงยุติธรรมได้มีคำสั่งที่ ๒๕/ ๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๓ เรื่อง จัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชน (Safety Observation Ad hoc Center, Ministry of Justice - JSOC) โดยศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชน มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการกลุ่มผู้พ้นโทษที่มีลักษณะพิเศษซึ่งเป็นผู้ต้องขังที่เคยกระทำความผิดในคดีที่มีความรุนแรงต่อเพศ ร่างกาย และชีวิต ที่มีพฤติการณ์คดีที่มีลักษณะรุนแรง หรือสะท้อนขวัญแก่ประชาชนใน ๗ ฐานความผิด ได้แก่ ๑) ฆ่าหรือข่มขืนเด็ก ๒) ฆ่าข่มขืน ๓) ฆาตกรต่อเนื่อง ๔) ฆาตกรโรคจิต ๕) สังหารหมู่ ๖) ชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยการฆ่า และ ๗) นักค้ายาเสพติดรายสำคัญ เมื่อผู้ต้องขังกลุ่มนี้พ้นโทษจากเรือนจำและกลับสู่ชุมชน มีแนวโน้มที่จะเกิดการกระทำผิดซ้ำ จึงมีความจำเป็นต้องมีระบบเฝ้าระวังการกระทำผิดซ้ำที่มีประสิทธิภาพ โดยการเฝ้าระวังติดตามพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นพิเศษดังกล่าว ภายหลังพ้นโทษจากเรือนจำ ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงในการรักษาความสงบภายในประเทศ เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในประเทศมีความมั่นคงปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน

อย่างไรก็ดี จากการดำเนินการบริหารจัดการผู้พ้นโทษที่มีลักษณะพิเศษมาระยะหนึ่ง พบว่าสภาพบริบทของสังคมมีความเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลต่อความพร้อมของชุมชนและสังคมในการรับตัวผู้กระทำความผิดลักษณะพิเศษกลับสู่ชุมชน ซึ่งในปัจจุบันกระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุมประพฤติได้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring - EM) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ มาใช้กับผู้กระทำความผิดเพื่อควบคุมพฤติกรรมเสี่ยงในการกระทำความผิด และมีการเตรียมการพัฒนาระบบการคุมประพฤติให้มีความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยแก้ไขฟื้นฟู และพัฒนาพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข ไม่หวนไปกระทำผิดซ้ำ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม จึงมีแนวคิดที่จะนำผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะพิเศษเข้าสู่กระบวนการพักการลงโทษและคุมความประพฤติไว้ระยะหนึ่งโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือสำคัญในการติดตามเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยง และนำอาสาสมัครคุมประพฤติ ตลอดจนภาคีเครือข่ายในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบพฤติกรรม เป็นกลไกเฝ้าระวังทางสังคม เพื่อให้ผู้กระทำความผิดลักษณะพิเศษได้ปรับตัว มีพฤติกรรมในทางที่ดี เคารพกฎหมาย และไม่ก่อปัญหาอาชญากรรม ทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการอยู่ร่วมกับผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะพิเศษได้ปรับตัว มีพฤติกรรม

ในทางที่ดี เคารพกฎหมาย และไม่ก่อปัญหาอาชญากรรม ทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมของชุมชนเพื่อการอยู่ร่วมกับผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะพิเศษก่อนครบกำหนดพ้นโทษ ซึ่งจะทำให้ชุมชนมีความตื่นตัว เกิดการผลานพลัง และระดมทรัพยากรในชุมชนในการช่วยติดตามเฝ้าระวัง ตลอดจนสามารถให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกทางหนึ่ง

จากแนวคิดดังกล่าว กระทรวงยุติธรรม จึงเห็นสมควรจัดการสัมมนาเชิงวิชาการเรื่อง “การเฝ้าระวังการกระทำผิดซ้ำในชุมชน “ ขึ้น เพื่อรับฟังความคิดเห็นของทุกภาคส่วน และร่วมกันพัฒนาการกำหนดรูปแบบ และแนวทางในการเฝ้าระวังแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ และกลไกทางสังคมที่จะควบคุมดูแลกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเท่าทันต่อสถานการณ์ เพื่อนำไปสู่การป้องกันอาชญากรรมจากการกระทำผิดซ้ำในชุมชน และสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมในภาพรวม โดยกำหนดให้มีการสัมมนา ๓ ครั้ง โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน ดังนี้

การสัมมนาครั้งที่	กลุ่มเป้าหมาย
๑	ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับกลุ่มเป้าหมาย และการพัฒนาระบบเฝ้าระวังการกระทำผิดซ้ำในชุมชน
๒	นักวิชาการจากสถาบันการศึกษา และนักวิชาการในหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม
๓	ภาคประชาชน

๒. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๒.๑ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากนักวิชาการจากสถาบันการศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบ และแนวทางในการเฝ้าระวังแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ และกลไกเฝ้าระวังทางสังคมที่จะควบคุมดูแลผู้พ้นโทษที่มีลักษณะพิเศษซึ่งเป็นผู้ต้องขังที่มีลักษณะพิเศษซึ่งเป็นผู้ต้องขังที่เคยกระทำความผิดในคดีที่มีความรุนแรงทางเพศ ร่างกาย และชีวิต ที่มีพฤติการณ์คดีที่มีลักษณะรุนแรงและสะท้อนขวัญแก่ประชาชน

๒.๒ เพื่อกำหนดข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบ แนวทาง และกลไกเฝ้าระวังทางสังคม ทั้งในส่วนของมาตรการระยะสั้น และระยะยาว ซึ่งรวมถึงแนวทางการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการใช้เทคโนโลยีในการควบคุมสอดส่องที่มีประสิทธิภาพ

๓. กลุ่มเป้าหมาย

เพื่อให้เป็นไปตามมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัส COVID19 ในการรักษา ระยะห่างทางสังคมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ จึงได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการจัดการประชุมทั้งในรูปแบบการประชุมในห้องประชุม (On-site Conference) และการประชุมทางไกล (On-line Conference) กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมการประชุม รวมจำนวนประมาณ ๗๕ คน ประกอบด้วย

- ๑) ผู้บริหารจากหน่วยงานต่างๆ ในกระทรวงยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง ประมาณ ๑๕ คน
- ๒) นักวิชาการจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ประมาณ ๓๐ คน
- ๓) นักวิชาการในหน่วยงานผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ประมาณ ๓๐ คน

๔. งบประมาณ

งบประมาณจากเงินดอกเบี้ยอันเกิดจากเงินกลางของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงยุติธรรม จำนวน ๗๘,๘๕๐ บาท (เจ็ดหมื่นแปดพันแปดร้อยห้าสิบบาทถ้วน)

๕. ผลผลิตของโครงการ

ผู้เข้าร่วมการประชุม ณ สถานที่จัดการประชุม ซึ่งเป็นผู้บริหารจากหน่วยงานต่าง ๆ ในกระทรวงยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน หน่วยงานผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง จำนวนประมาณ ๗๕ คน

๖. ผลลัพธ์ของโครงการ (Outcome)

๖.๑ ความคิดเห็นจากนักวิชาการจากสถาบันการศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบ และแนวทางในการเฝ้าระวังแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ และกลไกเฝ้าระวังทางสังคมที่จะควบคุมดูแลผู้พ้นโทษที่มีลักษณะพิเศษซึ่งเป็นผู้ต้องขังที่มีลักษณะพิเศษซึ่งเป็นผู้ต้องขังที่เคยกระทำความผิดในคดีที่มีความรุนแรงทางเพศ ร่างกาย และชีวิต ที่มีพฤติกรรมคดีที่มีลักษณะรุนแรงและสะท้อนขวัญแก่ประชาชน

๖.๒ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบ แนวทาง และกลไกเฝ้าระวังทางสังคม ทั้งในส่วนของการมาตรการระยะสั้น และระยะยาว ซึ่งรวมถึงแนวทางการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการใช้เทคโนโลยีในการควบคุมสอดส่องที่มีประสิทธิภาพ

๗. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการดำเนินการ (Impact)

๗.๑ รูปแบบ แนวทาง และกลไกเฝ้าระวังทางสังคม ทั้งในส่วนของการมาตรการระยะสั้น และระยะยาว ซึ่งรวมถึงแนวทางการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการใช้เทคโนโลยีในการควบคุม

สวดส่่องที่มีประสิทธิภาพผู้พ้นโทษที่มีลักษณะพิเศษซึ่งเป็นผู้ต้องขังที่มีลักษณะพิเศษซึ่งเป็นผู้ต้องขังที่เคยกระทำความผิดในคดีที่มีความรุนแรงทางเพศ ร่างกาย และชีวิต ที่มีพฤติการณ์คดีที่มีลักษณะรุนแรงและสะท้อนขวัญแก่ประชาชน เมื่อได้รับการปล่อยตัวกลับสู่ชุมชน

๗.๒ สังคมเชื่อมั่นในมาตรการของกระทรวงยุติธรรม ในการเฝ้าระวัง และกลไกการควบคุมดูแลผู้พ้นโทษที่มีลักษณะพิเศษซึ่งเป็นผู้ต้องขังที่มีลักษณะพิเศษซึ่งเป็นผู้ต้องขังที่เคยกระทำความผิดในคดีที่มีความรุนแรงทางเพศ ร่างกาย และชีวิต ที่มีพฤติการณ์คดีที่มีลักษณะรุนแรงและสะท้อนขวัญแก่ประชาชน เมื่อได้รับการปล่อยตัวกลับสู่ชุมชน

กำหนดการ

การสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “การพัฒนาระบบการเฝ้าระวังการกระทำผิดซ้ำในชุมชน” ครั้งที่ ๒
วันจันทร์ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

ณ ห้องประชุมวายุภักษ์ ชั้น ๕ โรงแรมเซนทรา ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ กรุงเทพมหานคร

เวลา	กิจกรรม	ผู้นำเสนอ/ ผู้รับผิดชอบ
๐๘.๐๐ - ๐๙.๐๐ น.	ลงทะเบียน / รับเอกสาร	เจ้าหน้าที่ สกธ.
๐๙.๐๐ - ๐๙.๒๐ น.	พิธีเปิดการสัมมนา - กล่าวต้อนรับ โดย อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือผู้แทน - กล่าวรายงานโดย ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรม - กล่าวเปิดการประชุม โดย ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม	- อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือผู้แทน - ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม และ/หรือผู้แทน
๐๙.๒๐ - ๐๙.๓๐ น.	ถ่ายภาพร่วมกัน	กลุ่มสื่อสารองค์กร สกธ.
๐๙.๓๐ - ๑๐.๓๐ น.	การอภิปราย นำเสนอสรุปผลการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “การพัฒนาระบบเฝ้าระวังการกระทำผิดซ้ำในชุมชน” ครั้งที่ ๑ และข้อมูลสถิติการดำเนินการของกรมราชทัณฑ์ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้ต้องโทษคดีร้ายแรง * อาหารว่างบริการในห้องประชุม	ผู้ร่วมอภิปราย : ๑) พ.ต.ท.มนตรี บุญยโยธิน รองอธิบดีกรมคุมประพฤติ ๒) นายไพฑูรย์ มงคลหัตถี ผู้อำนวยการกองทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์
๑๐.๓๐ - ๑๒.๓๐ น.	การอภิปราย ในหัวข้อ “แนวทางที่เป็นรูปธรรมในการ ป้องกันและเฝ้าระวังการกระทำผิดซ้ำในชุมชน สำหรับกลุ่มผู้ต้องโทษในคดีร้ายแรง : ตัวอย่างที่ดีในประเทศไทยและต่างประเทศ”	ผู้ร่วมอภิปราย : ๑) ดร. นที จิตสง่า ที่ปรึกษาพิเศษ สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย ๒) รศ. ดร. ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้ดำเนินรายการ : นางสาวนริลักษณ์ แพไชยภูมิ ผู้อำนวยการกองสิทธิมนุษยชน ระหว่างประเทศ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	รับประทานอาหารกลางวัน	

เวลา	กิจกรรม	ผู้นำเสนอ/ ผู้รับผิดชอบ
๑๓.๓๐ – ๑๕.๓๐ น.	<u>การเสวนาวิชาการ</u> ในประเด็น “มุมมองเชิงวิชาการเพื่อเฝ้าระวังการกระทำผิดในชุมชน สำหรับกลุ่มนักโทษเด็ดขาดที่ต้องเฝ้าระวังในการก่ออาชญากรรม ๗ ฐานความผิด (Watchlist๒)” *อาหารว่างป้ายบริการในห้องประชุม	<u>ผู้ร่วมอภิปราย :</u> ๑) รศ. ดร. จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒) รศ. ดร. ปกป้อง ศรีสนิท คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ <u>ผู้ดำเนินรายการ :</u> ดร.ยศวินต์ บริบูรณ์ธนา ผู้อำนวยการกองพัฒนาการคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ
๑๕.๓๐ -๑๖.๓๐ น.	ประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมการสัมมนา (มีการสำรวจความคิดเห็นในรูปแบบ Poll ผ่าน google form)	เจ้าหน้าที่ สกธ. / กคส.
๑๖.๕๐ - ๑๗.๐๐ น.	สรุปผลการประชุม และพิธีปิดการสัมมนา	ผู้แทนกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

หมายเหตุ : กำหนดการอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

ข่าวประชาสัมพันธ์

การสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “การพัฒนาระบบการเฝ้าระวังการกระทำความผิดซ้ำในชุมชน” ครั้งที่ ๒
วันจันทร์ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

ณ ห้องประชุมวายุภักษ์ ชั้น ๕ โรงแรมเซนทรา ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๐๐ น. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม (พ.ต.ท. ดร. พงษ์ธร ธัญญศิริ) ได้เป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “การพัฒนาระบบการเฝ้าระวังการกระทำความผิดซ้ำในชุมชน ครั้งที่ ๒” ณ ห้องประชุมวายุภักษ์ ชั้น ๕ โรงแรมเซนทรา ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ กรุงเทพมหานคร โดยอธิบดีกรมคุมประพฤติและเสรีภาพ (นายเรืองศักดิ์ สุวารี) ร่วมกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมงาน และ ดร. โฆสิต สุวินิจิต ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เข้าร่วมเป็นเกียรติในงานสัมมนาดังกล่าวด้วย

การสัมมนาทางวิชาการฯ ครั้งนี้ จัดโดยความร่วมมือระหว่างกรมคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และเสรีภาพ และสำนักงานกิจการยุติธรรม มีวัตถุประสงค์ เพื่อรับฟังความคิดเห็นเชิงวิชาการเกี่ยวกับรูปแบบ และแนวทางในการเฝ้าระวังแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดซ้ำ และกลไกเฝ้าระวังทางสังคมที่จะควบคุมดูแลผู้พ้นโทษที่มีลักษณะพิเศษ ซึ่งเป็นผู้ต้องขังที่เคยกระทำความผิดในคดีที่มีความรุนแรงทางเพศ ร่างกาย และชีวิต ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย นักวิชาการจากสถาบันการศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวนประมาณ ๗๕ ท่าน

สาระสำคัญของการสัมมนาฯ ในช่วงเช้า ภายหลังพิธีเปิดการสัมมนาฯ จะเป็นการนำเสนอสรุปผลการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “การพัฒนาระบบเฝ้าระวังการกระทำความผิดซ้ำในชุมชน” ครั้งที่ ๑ และข้อมูลสถิติการดำเนินการของกรมราชทัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้ต้องโทษคดีร้ายแรง โดย พ.ต.ท. มนต์รี บุญโยธิน รองอธิบดีกรมคุมประพฤติ และนายไพฑูรย์ มงคลหัตถี ผู้อำนวยการกองทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์ และการเสวนาวิชาการในหัวข้อ “แนวทางที่เป็นรูปธรรมในการป้องกันและเฝ้าระวังการกระทำความผิดซ้ำในชุมชน สำหรับกลุ่มผู้ต้องโทษในคดีร้ายแรง : ตัวอย่างที่ดี ในประเทศไทยและต่างประเทศ” โดย ดร. นัทธี จิตสว่าง ที่ปรึกษาพิเศษสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย และ รศ. ดร. ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธ์ วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ในช่วงบ่าย ประกอบด้วยการเสวนาวิชาการ เรื่อง “มุมมองเชิงวิชาการเพื่อเฝ้าระวังการกระทำความผิดในชุมชน ผู้พ้นโทษที่เป็นคดีน่าสนใจและอาจเป็นภัยต่อสังคม (Watchlist2)” โดย รศ. ดร. จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ รศ. ดร. ปกป้อง ศรีสนิท คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผลของการสัมมนาครั้งนี้ จะนำไปประมวลรวมกับผลการสัมมนาวิชาการเรื่องการพัฒนาระบบการกระทำความผิดซ้ำในชุมชน ครั้งที่ ๑ ที่ผ่านมา และครั้งที่ ๓ ที่จะจัดขึ้นในช่วงเดือนมีนาคม เพื่อนำไปสู่การจัดทำแนวนโยบายและการปฏิบัติที่เหมาะสม รวมทั้งการบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาระบบเฝ้าระวังการกระทำความผิดในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ขอขอบคุณที่เผยแพร่ข่าวนี้

สรุปโครงการสัมมนาทางวิชาการ
เรื่อง “การพัฒนาระบบการเฝ้าระวัง
การกระทำผิดซ้ำในชุมชน” ครั้งที่ ๒

จัดโดย

สำนักงานกิจการยุติธรรม

กรมคุมประพฤติ

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

กรมราชทัณฑ์

วันจันทร์ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๗.๐๐ น.

ณ ห้องประชุมวายุภักษ์ ชั้น ๕

โรงแรมเซนทรา ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ กรุงเทพมหานคร

สรุปรายงานการสัมมนาทางวิชาการ
เรื่อง การพัฒนาระบบเฝ้าระวังการกระทำผิดซ้ำในชุมชน ครั้งที่ ๒
วันจันทร์ ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔
ณ ห้องประชุมวายุภักษ์ ชั้น ๕
โรงแรมเซ็นทารา ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

๑. ความสำคัญและวัตถุประสงค์

ตามที่กระทรวงยุติธรรมได้มีนโยบายในการเฝ้าระวังการก่ออาชญากรรมที่มีความรุนแรงและสร้างความปลอดภัยให้แก่ประชาชน โดยกระทรวงยุติธรรมได้คำสั่งที่ ๒๕/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๓ เรื่อง จัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชน (Safety Observation Ad hoc Center, Ministry of Justice - JSOC) โดยศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชน มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการกลุ่มผู้พ้นโทษที่มีลักษณะพิเศษซึ่งเป็นผู้ต้องขังที่เคยกระทำผิดในคดีที่มีความรุนแรงต่อเพศ ร่างกาย และชีวิต ที่มีพฤติการณ์คดีที่มีลักษณะรุนแรง หรือสะท้อนขวัญแก่ประชาชนใน ๗ ฐานความผิด ได้แก่ ๑) ฆ่าหรือข่มขืนเด็ก ๒) ฆ่าข่มขืน ๓) ฆาตกรต่อเนื่อง ๔) ฆาตกรโรคจิต ๕) สังหารหมู่ ๖) ชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยการฆ่าและ ๗) นักค้ายาเสพติดรายสำคัญ เมื่อผู้ต้องขังกลุ่มนี้พ้นโทษจากเรือนจำและกลับสู่ชุมชน มีแนวโน้มที่จะเกิดการกระทำผิดซ้ำจึงมีความจำเป็นต้องมีระบบเฝ้าระวังการกระทำผิดซ้ำที่มีประสิทธิภาพ โดยการเฝ้าระวังติดตามพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นพิเศษดังกล่าว ภายหลังพ้นโทษจากเรือนจำ ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงในการรักษาความสงบภายในประเทศ เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในประเทศมีความมั่นคงปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน

อย่างไรก็ดี จากการดำเนินการบริหารจัดการผู้พ้นโทษที่มีลักษณะพิเศษมาระยะหนึ่ง พบว่าสภาพบริบทของสังคมมีความเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลต่อความพร้อมของชุมชนและสังคมในการรับตัวผู้กระทำความผิดลักษณะพิเศษกลับสู่ชุมชน ซึ่งในปัจจุบันกระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุมประพฤติได้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring - EM) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ มาใช้กับผู้กระทำความผิดเพื่อควบคุมพฤติกรรมเสี่ยงในการกระทำความผิด และมีการเตรียมการพัฒนาอาสาสมัครคุมประพฤติให้มีความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยกันแก้ไขฟื้นฟูและพัฒนานิสัยของผู้กระทำความผิดให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข ไม่หวนไปกระทำความผิดซ้ำ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม จึงมีแนวคิดที่จะนำผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะพิเศษเข้าสู่กระบวนการพักการลงโทษและคุมความประพฤติไว้ระยะหนึ่งโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือสำคัญในการติดตามเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยง และนำอาสาสมัครคุมประพฤติ ตลอดจนภาคีเครือข่ายในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบพฤติกรรมเป็นกลไกเฝ้าระวังทางสังคม เพื่อให้ผู้กระทำความผิดลักษณะพิเศษได้ปรับตัวมีพฤติกรรมในทางที่ดี เคารพกฎหมาย และไม่ก่อปัญหาอาชญากรรม ทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมของชุมชนเพื่อการอยู่ร่วมกับผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะพิเศษก่อนครบกำหนดพ้นโทษ ซึ่งจะทำให้ชุมชนมีความตื่นตัวเกิดการประสานพลัง และระดมทรัพยากรในชุมชนในการช่วยติดตามเฝ้าระวัง ตลอดจนสามารถให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกทางหนึ่ง

๒. สารสำคัญ

๒.๑ คำกล่าวต้อนรับการสัมมนาทางวิชาการ โดย นางสาวเปรมยุตา ตันตินิกพร ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ รับมอบหมายจากนายเรืองศักดิ์ สุวารี อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ในนามของประธานร่วมพิธีเปิดการสัมมนา การสัมมนาวิชาการครั้งนี้เป็นความร่วมมือระหว่างกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมราชทัณฑ์ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และสำนักงานกิจการยุติธรรม เพื่อดำเนินการตามนโยบายของท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ในการจัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชนเพื่อบริหารจัดการผู้พ้นโทษที่มีลักษณะพิเศษ ซึ่งเป็นผู้ต้องขังที่เคยกระทำความผิดในคดีที่มีความรุนแรงต่อเพศ ร่างกาย และชีวิต และมีความเสี่ยงที่จะกระทำความผิดซ้ำ รวมทั้งได้มีแนวคิดในการจัดการสัมมนาทางวิชาการเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนและร่วมกันพัฒนารูปแบบ ตลอดจนแนวทางการเฝ้าระวังปัญหาการกระทำผิดซ้ำและกลไกทางสังคมที่จะควบคุมดูแลกลุ่มเป้าหมาย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีหน้าที่ใน การปกป้อง คุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เสียหาย และผู้มีส่วนได้เสีย ผู้ได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกาย จิตใจ และด้านอื่น ๆ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากอาชญากรรมเหล่านี้ รวมถึงประชาชนผู้อยู่ในชุมชน ซึ่งจะต้องอยู่ร่วมกับผู้พ้นโทษเหล่านี้เมื่อพ้นจากความดูแลของหน่วยงานในกลุ่มภาคกิจพัฒนาพฤตินิสัยแล้ว จึงเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับมอบหมายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการสัมมนาวิชาการในครั้งนี้ ซึ่งหวังว่าจะได้นำข้อมูลและข้อคิดเห็นที่ได้ในครั้งนี้ไปใช้ในการดำเนินงานต่างๆให้เกิดประโยชน์เพื่อพัฒนาระบบเฝ้าระวัง การกระทำผิดซ้ำในชุมชน ให้เป็นระบบที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นในความปลอดภัยของสังคมและให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

๒.๒ คำกล่าวรายงานการสัมมนาทางวิชาการ โดย ดร.จิตติยา พฤษภาเมธานันท์ ผู้แทนสำนักงานสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม

สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม ในนามของคณะผู้จัดการสัมมนาทางวิชาการฯ โดยดำเนินการร่วมกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ การสัมมนาเชิงวิชาการ เรื่อง “การพัฒนากระบวนการเฝ้าระวังการกระทำผิดซ้ำในชุมชน” ครั้งที่ ๒ จัดขึ้นเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน และร่วมกันพัฒนาการกำหนดรูปแบบและแนวทางในการเฝ้าระวังปัญหาการกระทำผิดซ้ำ และกลไก ทางสังคมที่จะควบคุมดูแลกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเท่าทันต่อสถานการณ์ เพื่อนำไปสู่การป้องกันอาชญากรรมจากการกระทำผิดซ้ำในชุมชนและสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมในภาพรวม โดยเป็นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมายโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้แก่ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมราชทัณฑ์ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและสำนักงานกิจการยุติธรรม โดยมีกำหนดจัดการสัมมนาวิชาการ จำนวน ๓ ครั้ง มีกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน คือ การสัมมนาวิชาการฯ ครั้งที่ ๑ กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุมกรมราชทัณฑ์ การสัมมนาวิชาการฯ ครั้งที่ ๒ กลุ่มนักวิชาการจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในภาครัฐ เอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ การสัมมนาวิชาการฯ ครั้งที่ ๓ ภาคประชาชน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดรูปแบบและแนวทางในการเฝ้าระวังการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำในชุมชน รวมถึงแนวทางการบูรณาการการทำงานร่วมกันและการใช้เทคโนโลยีสอดส่องควบคุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓ คำกล่าวเปิดการสัมมนาทางวิชาการโดย พันตำรวจโทพงษ์ธร ธัญญสิริ ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

การสัมมนาวิชาการครั้งนี้เป็นความร่วมมือระหว่างกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมราชทัณฑ์ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และสำนักงานกิจการยุติธรรมตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ในการจัดตั้งศูนย์เฉพาะ

กิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชนหรือ JSOC เพื่อบริหารจัดการกลุ่มนักโทษที่มีลักษณะพิเศษ คือ เคยต้องโทษในคดีที่มีลักษณะรุนแรงหรือสะท้อนขวัญต่อประชาชน และมีความเสี่ยงที่จะกระทำผิดซ้ำ รวมทั้งมีแนวคิดในการจัดการสมมนาทางวิชาการเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนและร่วมกันพัฒนากำหนดรูปแบบและแนวทางการเฝ้าระวังปัญหาการกระทำผิดซ้ำและกลไกทางสังคมที่จะควบคุมดูแลกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว

สำนักงานกิจการยุติธรรม ในฐานะที่เป็นหน่วยงานประสานบูรณาการทางวิชาการของกระทรวงยุติธรรม ในฐานะที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติได้มาดูแล สนับสนุนองค์ความรู้ทางวิชาการจากการศึกษา ค้นคว้า และวิจัย เพื่อสนับสนุนการกำหนดและดำเนินนโยบายต่างๆ เพื่อการอำนวยความยุติธรรม ป้องกันอาชญากรรม และบำบัดพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำความผิดอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างสังคมแห่งความปลอดภัย ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นเจ้าภาพการสมมนาทางวิชาการฯ ครั้งที่ ๒ ร่วมกับกรมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการพิทักษ์สิทธิมนุษยชน สำหรับทั้ง ผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน อีกทั้งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งกรมราชทัณฑ์และกรมคุมประพฤติในการสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรผู้มีความรู้ ความสามารถ มาช่วยทำให้การสมมนาวิชาการฯ ในครั้งนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ทางวิชาการที่ได้ร่วมแลกเปลี่ยนในการสมมนาวิชาการฯ นี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อกระทรวงยุติธรรม ในการพัฒนาข้อเสนอแนะแนวทางและกรอบการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและเฝ้าระวังการกระทำผิดซ้ำในชุมชน สำหรับกลุ่มผู้ต้องโทษในคดีร้ายแรงหรือ Watch List ๒ เมื่อพ้นโทษกลับคืนสู่สังคม ทั้งที่เป็นมาตรการระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งทางสำนักงานกิจการยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะร่วมกันพัฒนาและนำเสนอผ่านคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องและเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ เพื่อกำหนดเป็นแนวนโยบายการดำเนินงานสำหรับศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชน (Safety Observation Ad hoc Center, Ministry of Justice - JSOC) และการบูรณาการ การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๒.๔ นโยบายในการเฝ้าระวังการก่ออาชญากรรมที่มีความรุนแรงและสร้างความปลอดภัยให้แก่ประชาชน โดย ดร. โสสิต สุวิณิจิต ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

ด้วยนโยบาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมท่านสมศักดิ์ เทพสุทิน ต้องการเข้ามาแก้ปัญหาเพื่อสร้างสุขให้ประชาชน ซึ่งสิ่งสำคัญที่เป็นปัญหาคือ เรื่อง คนล้นคุก คนที่กระทำผิดซ้ำ ปัจจุบันมีเรือนจำกว่าร้อยละ ๒๐๐,๐๐๐ คน แต่ในปัจจุบันมีคนอยู่ประมาณ ๓๘๐,๐๐๐ คน จึงมีการพยายามพัฒนาพฤตินิสัยปรับปรุง ฝึกคนให้เป็นคนดีคืนสู่สังคม แต่ปัญหายังมีเพิ่มขึ้นมากมาย

จากข้อมูลปี ๒๕๕๓ - ๒๕๖๓ ยอดผู้เข้าสู่เรือนจำเพิ่มขึ้น ๓๒๔ เปอร์เซ็นต์ แสดงให้เห็นว่าที่ดำเนินการในปัจจุบันนั้นยังไม่สามารถแก้ไขได้และผลจากการปล่อยแบบครบกำหนด (ชนป่วย) อภัยโทษ พักโทษ ซึ่งปล่อยไปในปีหนึ่งรวมแสนกว่าคน แต่ภายในสามปีกลับมาอีก ๓๐ เปอร์เซ็นต์ แสดงให้เห็นปัญหาที่ต้องแก้กลุ่มนี้ ซึ่งแบ่งออกเป็นประเด็นใหญ่ ๒ ประเด็น ได้แก่

๑. สังคมกลัวและรังเกียจซึ่งเป็นทัศนคติของสังคมที่แก้ยาก นอกจากนี้มีอุปสรรคจากพระราชบัญญัติวิชาชีพอีกกว่า ๒๐ ฉบับที่ไม่ยอมรับคนเคยคุกโดยเฉพาะคดียาเสพติด ซึ่งในเรือนจำมีผู้ต้องขังคดียาเสพติด ๘๐.๒ เปอร์เซ็นต์ คดีทรัพย์ ลักขังชิงปล้น ๗.๗ เปอร์เซ็นต์ คนผิดส่วนใหญ่เกือบร้อยละ ๙๐ เป็นคนยากจน แสดงให้เห็นว่าไม่มีผู้ใดอยากกระทำผิด จากคำกล่าวว่า “ให้เสี่ยงตายหรืออดอยาก คนก็จะเลือกเสี่ยงตายมากกว่า” ซึ่งความเสี่ยงที่ง่ายที่สุดคือสงของสงยาเพราะหากจับแล้วมีความเสี่ยงสูงกว่า เมื่อทำแล้วจะหลุดพ้นจาก

วงจรมีความยาก เมื่อออกจากคุกพ้นโทษแล้วสังคมก็ไม่ยอมรับถึงจะบอกว่าคนดีที่สังคมแต่แม้แต่รัฐเองก็ไม่รับเข้าทำงาน ด้วยเหตุนี้เอกชนก็ยังไม่รับเช่นกัน ดังนั้นการปรับแก้ทัศนคติจึงเป็นเรื่องยากและการแก้ไขกฎหมายเกือบ ๓๐ ฉบับก็ใช้เวลานานจึงเกิดแนวคิดให้คนพ้นโทษ คนที่เข้าใจกัน หัวอกเดียวกัน ได้อยู่ร่วมกัน และเกิดเป็นโครงการนิคมอุตสาหกรรมราชทัณฑ์ขึ้นมา

๒. เรื่องอาชีพเป็นเรื่องที่ต้องการฝึกให้ เมื่อออกจากคุกแล้วเขาสามารถที่จะอยู่ได้ ประกอบอาชีพได้ ซึ่งหากมองถึงอาชีพที่มีรายได้ ๒๐,๐๐๐ บาทขึ้นไปก็จะเป็นแรงงานฝีมือไม่ใช่แรงงานแบกหามใช้แรงเพียงอย่างเดียวและสามารถเติบโตได้ในอนาคต เช่น อาชีพเชฟ โหราศาสตร์ เป็นต้น

เรื่องสำคัญที่กำลังดำเนินการคือ เรื่องบูรณาการภาคประชาชน กล่าวคือ ถ้าหากจะให้กำลังของข้าราชการเข้าไปแก้ไขสังคมเวลานี้อาจทำได้ไม่ไหว จึงดึงกำลังจากภาคประชาชนมาช่วยกันดูแลสังคม ซึ่งกระทรวงฯ มีอาสาสมัครภาคประชาชนพอสมควร โดยเฉพาะที่สำคัญ กรมคุมประพฤติมีอาสาสมัครคุมประพฤติ นอกจากนี้ยังมีอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ โดยกระทรวงยุติธรรมจะบูรณาการและพัฒนาเครือข่ายภาคประชาชน กระทรวงยุติธรรมขึ้นมา

กรมคุมประพฤติดำเนินการจะลดคนล้นคุกโดยการติดเครื่องมือ electronic Monitoring (EM) โดยกำลังขยายผลออกไปให้มากขึ้น เนื่องจากจะช่วงคนเหล่านี้ไว้ไม่ได้มีประโยชน์เพราะต่อคนหนึ่งต่อปีนั้นมีค่าใช้จ่ายที่รัฐจ่ายให้อยู่ที่ ๒๐,๐๐๐ บาท เฉพาะอาหารและเสื้อผ้าไม่รวมค่าผู้คุม ค่าอื่น ๆ ดังนั้น นำเขาเหล่านั้นออกไปทำประโยชน์เป็นทางเลือกที่ดีกว่า โดยการใส่กำไลข้อมือจะใช้สำหรับนักโทษที่ประพฤติตัวดี เป็นนักโทษชั้นดี จึงเป็นเรื่องเชื่อมโยงมาถึงศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชน (Safety Observation Ad hoc Center, Ministry of Justice - JSOC) ซึ่งขณะนี้กำลังศึกษากลุ่มผู้ต้องขังที่อยู่ใน Watchlist เฝ้าระวังกลุ่มคนเหล่านี้เพื่อป้องกันอันตรายในชุมชน

๓. สารสำคัญ

๓.๑ การอภิปรายนำเสนอสรุปผลการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “การพัฒนาระบบการเฝ้าระวังการกระทำผิดซ้ำในชุมชน” ครั้งที่ ๑ โดย พันตำรวจโทมนตรี บุญโยธิน รองอธิบดีกรมคุมประพฤติ

ศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชน (Safety Observation Ad hoc Center, Ministry of Justice - JSOC) เป็นนวัตกรรมใหม่ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้ให้ก่อกำเนิดขึ้นเพื่อเฝ้าระวังและดูแลความปลอดภัยของประชาชนซึ่งมีความเป็นมาจากเหตุการณ์ของ นายสมคิด พุ่มพวง ซึ่งได้ก่อเหตุอาชญากรรมอันร้ายแรงเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๒ โดยได้ไปก่อเหตุอาชญากรรมกับแม่บ้านและมีการฆาตกรรมเกิดขึ้นดังที่เป็นข่าว นายสมคิด พุ่มพวง เดิมถูกศาลพิพากษาจำคุกตลอดชีวิตจากการก่อเหตุถึง ๕ คดี โดยจำคุกตั้งแต่วันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๘ และได้รับการปล่อยตัวมาเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ต่อมาวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๒ ได้กลับไปก่อเหตุฆาตกรรมซ้ำจึงเป็นเหตุการณ์สำคัญ

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มอบหมายให้กระทรวงยุติธรรมคิดระบบขึ้นมา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ท่านสมศักดิ์ เทพสุทิน จึงคิดนวัตกรรมใหม่ระยะเร่งด่วนซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญว่าทำอย่างไรให้บุคคลอย่างนายสมคิด พุ่มพวงนี้ ซึ่งในแต่ละปีจะมีออกมาคุกประมาณ ๓๐ - ๔๐ คน และเมื่อตรวจสอบย้อนหลังไป ๕ ปี รวมแล้วมีประมาณ ๑๔๗ คน ฉะนั้นผู้กระทำผิดในเหตุอุกฉกรรจ์ต่าง ๆ เมื่อกระทำผิดแล้วก็ถูกจับดำเนินคดี ซึ่งจับดำเนินคดีโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้วจึงเข้าสู่กระบวนการที่อัยการฟ้องต่อศาล ศาลตัดสินลงโทษจำคุกซึ่งบุคคลเหล่านี้ส่วนใหญ่จะถูกตัดสินลงโทษจำคุกตลอดชีวิต หรืออย่างน้อย ๒๐-๓๐ ปี แต่ในกระบวนการยุติธรรมเมื่อจำคุกเสร็จจะส่งไปยังกรมราชทัณฑ์ ในกระบวนการมองผู้กระทำผิดในประเทศไทยหรือในต่างประเทศ เมื่อผู้กระทำผิดเข้าไปแล้วจะไม่ถูกจำคุกตลอดชีวิต นักโทษชายที่มีความผิดฐานฆ่าข่มขืนแต่ถูกจำคุกอยู่กับผู้ชายไม่มีการแสดง

อาการออกและปฏิบัติตัวดี เมื่อมีการปฏิบัติตัวดีจึงได้รับการลดโทษ เพราะเป็นนักโทษชั้นเยี่ยมจึงจะได้รับอภัยโทษ ลดลงมา ทำยี่สิบสุดบุคคลเหล่านี้อาจถูกจำคุกเพียงแค่ ๑๐ กว่าปี เช่น กรณีนายสมคิด พุ่มพวง หากมองย้อนกลับไป เขาถูกจำคุกตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ ถูกปล่อยออกมาปี ๒๕๖๒ ทั้งหมดเพียงแค่ ๑๔ ปี ทั้งที่เขาโดนตัดสินตลอดชีวิต ซึ่งตอนอยู่ในเรือนจำเขาปฏิบัติตัวดีแต่เมื่อออกมาอาจเก็บกดเจอผู้หญิงจึงก่อเหตุซ้ำเดิม หลังจากเกิดเหตุยังไม่มีนวัตกรรมใดที่จะเฝ้าติดตามหรือเฝ้าระวัง จึงเกิดเป็นศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชน หรือ JSOC ขึ้นมาในระยะสั้น กล่าวคือต้องปฏิบัติเตี้ยวนี้อย่างที่ได้กล่าวไปว่า ปี ๒๕๖๓ จะออกมาอีก ๓๐ คน และปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๗ ไปเรื่อย ๆ เขาจะทยอยถูกปล่อยกันออกมา ดังนั้นจึงต้องมีการเฝ้าระวังดูแล ปัจจุบันจึงมีศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชนขึ้นมาไปดูแลบุคคลเหล่านี้ในเชิงบวก

บุคคลเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นคดีฆ่าเด็ก ฆ่าข่มขืนเด็ก ฆ่าข่มขืน ฆาตกรต่อเนื่อง ฆาตกรโรคจิต สังหารหมู่ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ด้วยการฆ่า หรือนักค้ายาเสพติดรายสำคัญ สำหรับการดูแลในต่างจังหวัดจะดำเนินการผ่านกลไกทางคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ หรือ ก.พ.ย.จ. ส่วนในกรุงเทพมหานครจะผ่านกรมคุมประพฤติ เพราะฉะนั้นการติดตามเฝ้าระวังคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ หรือ ก.พ.ย.จ. เป็นคณะกรรมการยุติธรรมจังหวัดที่มียุติธรรมจังหวัดเป็นฝ่ายเลขา และจะเป็นผู้ประสานข้อมูลไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจกับฝ่ายปกครอง ที่จะให้ดูแลในเชิงสร้างสรรค์กับบุคคลที่พ้นโทษออกไปสถิติ ๑๔๗ คนที่กล่าวไปในั้น ในปี ๒๕๕๙ มี ๔๑ คน ในปี ๒๕๖๐ มี ๒๕ คน ในปี ๒๕๖๑ มี ๒๒ คน ปี ๒๕๖๒ มี ๒๖ คน และปี ๒๕๖๓ มี ๓๓ คน ตรงนี้เป็นเรื่องสำคัญมากกว่าบุคคลคล้าย ๆ แบบนายสมคิด พุ่มพวง มีออกไปเยอะในแต่ละปี ประเด็นที่สำคัญสำหรับบุคคลเหล่านี้คือเมื่อเขาได้รับโทษจนครบกำหนดโทษแล้วหรือที่เรียกว่านักโทษชนป้าย เขาถูกปล่อยออกจากเรือนจำและไปไหนได้อย่างอิสระ สิ่งสำคัญที่เป็นอุปสรรคของศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชน (JSOC) ณ ปัจจุบันนี้คือตามเขาไม่ได้เพราะว่าไม่มีข้อมูล ถิ่นที่อยู่ของบุคคลต่าง ๆ เหล่านี้ โอกาสที่เขาจะก่อเหตุซ้ำนั้นมีสูงแต่ปัจจุบันพยายามตามจากฐานข้อมูลที่มี ที่พอจะหาได้อย่างข้อมูลที่ตำรวจใช้ ส่วนใหญ่ตามจากมือถือตรวจสอบว่าเขาอยู่บริเวณไหน อาจจะส่งคนไปดูจนหาตัวเจอ ส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครองไปพูดคุยให้ได้ช่วยเหลือได้พัฒนาอะไรต่าง ๆ แต่ถ้าหากเป็นนักโทษชนป้ายเหล่านี้จะไม่มีข้อมูลเลยเพราะว่าอยู่ในเรือนจำจะมีถือหรือประกันสังคม บัญชีธนาคารหรืออะไรไม่ได้

เมื่อเกิดเหตุอย่างสมคิด พุ่มพวงแล้ว จึงได้มีนโยบายให้กระทรวงยุติธรรมพิจารณาดำเนินการเพื่อป้องกันปัญหาอันเกิดจากผู้พ้นโทษที่เป็นภัยอันตรายต่อสังคม กระทรวงยุติธรรมจึงแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่งประกอบด้วยอธิบดีกรมคุมประพฤติเป็นประธานและมีผู้อำนวยการกองกิจการของสำนักงานคุมประพฤติเป็นเลขา มีประเด็นสำคัญ ๒ เรื่อง ได้แก่

๑. มาตรการในระยะสั้น สามารถปฏิบัติงานได้เลย กล่าวคือต้องทำอะไรที่จะแก้ปัญหาบุคคลอย่างนายสมคิด พุ่มพวง ไม่ให้ไปก่อเหตุซ้ำได้ ส่วนที่สุดตอนนี้ว่าจะทำอะไรที่จะป้องกันไม่ให้เกิดเหตุ แต่การปฏิบัติงานก็มีอุปสรรคเนื่องจากไม่มีข้อมูลหรืออำนาจกฎหมายในการตาม จึงต้องใช้การประสานข้อมูล การจะทราบได้ว่าแต่ละคนมีที่อยู่ที่ไหนนั้นใช้เวลานาน ปัจจุบันยังหาไม่ครบ ๑๔๗ คน ส่วนหนึ่งถูกจับกลับเข้าคุกไปแต่อีกส่วนก็เสียชีวิตและในบัญชีปัจจุบันยังหาไม่ครบอีก ๒๗ คน ซึ่งต้องดำเนินการต่อไป

๒. มาตรการระยะยาว ซึ่งเป็นมาตรการที่จะต้องแก้กฎหมายหรือออกแบบโมเดลต่าง ๆ เพื่อจะดูแลบุคคลเหล่านี้ ต้องดูว่าจะมีกระบวนการอย่างไร ถ้าพูดถึงการแก้กฎหมายต้องใช้เวลายาวนาน

ประโยชน์ของศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชน หรือ JSOC ในมุมมองของประชาชน อย่างน้อยได้มีความมั่นใจว่าบุคคลเหล่านี้ไม่น่าจะก่อเหตุซ้ำ ส่วนในมุมมองของต่างประเทศนั้น อย่างน้อยได้สร้างความมั่นใจในการท่องเที่ยว ในการลงทุน ในการมาผูกมิตรกับประเทศไทย เป็นการสร้างบรรยากาศใน

การลงทุน ดังนั้น ในอนาคตจึงอาจมีการขยายต่อไปในนักโทษที่สำคัญที่จะต้องเฝ้ามอง ศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชน หรือ JSOC เป็นส่วนในการบริหารจัดการข้อมูลและมอบหมายให้พื้นที่ในสังคมช่วยดูแล จากที่ได้กล่าวแล้วว่าอุปสรรคสำคัญสำหรับศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชน หรือ JSOC ที่จะตามนักโทษชนปายนั้นคือการที่ไม่มีข้อมูลอะไรเลย ต้องคอยตามหาข้อมูลซึ่งกว่าจะไปเจอเขาอาจไม่ทันการณ์ ฉะนั้นจึงได้มีนโยบายว่า บุคคล ๗ กลุ่มเหล่านี้ ก่อนที่จะพ้นโทษเหลือ ๑ ปี นำตัวเขามาคุมประพฤติซึ่งในส่วนนี้มีกฎหมายรองรับในการที่จะคุมประพฤติเขา ทางคุมประพฤติสามารถติดเครื่องมือ EM ได้ เมื่อเขาออกมาถ้าจะมีกระบวนการในการดูแลเขาเป็นพิเศษ ๑. เป็นกระบวนการแก้ไข ๒. ให้เขาปรับตัวอยู่ในสังคมได้ ๓. จัดทำข้อมูลต่าง ๆ เขาไม่ว่าจะเป็นบัตรประชาชน ใบขับขี่ สมุดบัญชี โทรศัพท์ เป็นต้น เมื่อมีข้อมูลพื้นฐานตรงนี้แล้วและเมื่อครบ ๑ ปีเขาพ้นโทษ ศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชน หรือ JSOCก็จะตามต่อไปอีกระบบหนึ่ง ฉะนั้นสิ่งสำคัญคือ บุคคลผู้เป็นผู้กระทำความผิด ๗ กลุ่มที่กล่าวไปนั้น เดิมไม่มีการพักโทษก่อน กล่าวคือปล่อยชนปายออกจากเรือนจำแล้วปล่อยให้เป็นอิสระเลย ไม่เตรียมข้อมูลใด ๆ เรียกว่า watchlist ๑ ถ้าเกิดมีการพักโทษก่อนปล่อยพ้นปายเรียกว่า watchlist ๒ สำหรับในปัจจุบันยังมีอีกกลุ่มหนึ่งที่ต้องเฝ้าระวังกันคือกลุ่ม watchlist ๓ พวกกลุ่มผู้กระทำความผิด ๗ กลุ่มที่เพิ่งกระทำความผิดใหม่ ๆ เช่นบักแหบ ต้องติดตามว่า ศาลมีการประตัวหรือไม่ มีการลงโทษแบบไหน มีการหลบหนีหรือไม่ เข้าเรือนจำไปแล้วหรือไม่ เป็นต้น เพื่อเก็บเป็นฐานข้อมูลให้ได้ติดตามกันต่อไป

๓.๒ ข้อมูลสถิติและการดำเนินการของกรมราชทัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้ต้องโทษคดีร้ายแรง โดยนายไพฑูรย์ มงคลหัตถี ผู้อำนวยการกองทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์

ได้นำเสนอข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น ๓ หัวข้อ ดังนี้

๑. สถิติข้อมูลผู้ต้องขังเบื้องต้น

จัดทำเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๖๓ ผู้ต้องขังในเรือนจำของกรมราชทัณฑ์มีทั้งหมด ๓๕๘,๓๖๙ คน ประกอบด้วยผู้ต้องขังระหว่าง ๖๒,๘๗๕ คน นักโทษเด็ดขาดประมาณ ๒๙๕,๐๗๘ คน โดยกลุ่มนักโทษเด็ดขาดแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่หนึ่งนักโทษคดียาเสพติด จำนวน ๒๔๐,๗๐๐ คน กลุ่มที่สอง คดีทั่วไป จำนวน ๕๕,๘๑๖ คน คดีความผิดที่มีผลกระทบต่อชีวิตของเหยื่อไม่ว่าจะเป็นคดีเกี่ยวกับทรัพย์ ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ที่มีการทำร้ายเจ้าทรัพย์ คดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย คดีฆ่า และรวมถึงคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ โดยจะพิจารณาจากลักษณะความผิดฐานความผิดที่มีอยู่ร่วมกับพฤติกรรมที่กระทำ กระทำโดยทารุณ โหดร้ายต่อเนื่องหรือเป็นมาตรการโรคจิต เป็นต้น

สำหรับฐานข้อมูลของกรมราชทัณฑ์การลงข้อมูลความผิดจะใช้เลขมาตราที่กระทำความผิดเป็นตัวกำหนด พิจารณาจากฐานความผิดว่ากระทำความผิดตามฐานใด สถิตินักโทษเด็ดขาดที่กระทำผิดตามมาตราในหลักเกณฑ์ที่กรมราชทัณฑ์กำหนด (Watch List) ประกอบด้วย

- ๑.) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน จำนวนผู้ต้องขัง ๓๔๐ คน
- ๒.) ความผิดเกี่ยวกับเพศ เฉพาะคดีที่เป็นคดีอุกฉกรรจ์ ได้แก่ ข่มขืนและฆ่า ข่มขืนทำร้ายเจ้าทรัพย์ ข่มขืนในลักษณะโทรฆาตโดยมีอาวุธ จำนวนผู้ต้องขัง ๕,๔๖๒ คน
- ๓.) คดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย จำนวนผู้ต้องขัง ๑๔,๒๐๖ คน
- ๔.) ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง จำนวนผู้ต้องขัง ๔๕ คน
- ๕.) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ที่ทำร้ายเจ้าทรัพย์จนถึงแก่ความตาย จำนวนผู้ต้องขัง ๒,๕๐๗ คน
- ๖.) คดียาเสพติด ๑,๙๐๐ คน

รวมทั้งสิ้นจำนวน ๒๕,๔๕๔ คน

๒. กระบวนการพิจารณากลับกรองและวินิจฉัย และมาตรการในการปฏิบัติต่อนักโทษเด็ดขาดที่ต้องเฝ้าระวังการก่ออาชญากรรมสะท้อนขวัญหรือเป็นภัยต่อสังคม (Watch List)

๒.๑ นักโทษเด็ดขาดที่ต้องเฝ้าระวังการก่ออาชญากรรมสะท้อนขวัญหรือเป็นภัยต่อสังคม (Watch List) รุ่นที่ ๑ : เมื่อได้จำนวนนักโทษเด็ดขาดที่กระทำผิดตามมาตราในหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ลำดับต่อไปคณะทำงานจำแนกลักษณะผู้ต้องขังในเรือนจำ/ทัณฑสถาน พิจารณาถึงพฤติกรรมในการกระทำผิดของผู้ต้องขังรายนั้น โดยพฤติกรรมการกระทำสามารถพิจารณาได้จากสำเนาคำพิพากษา โดยเบื้องต้นจำเริ่มจากผู้ต้องขังที่ใกล้ครบกำหนดของการลงโทษ

การพิจารณาในช่วงแรกจัดการโดยเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์โดยการส่งข้อมูลสถิติ ๒๕,๔๕๔ คน ส่งไปให้ระดับเรือนจำเพื่อให้เรือนจำดำเนินการคัดกรองอีกครั้งหนึ่ง ผู้ต้องขังคนใดอยู่ในเรือนจำไหน เรือนจำนั้นเป็นผู้รับผิดชอบคัดกรอง โดยกลุ่มที่หนึ่ง นักโทษที่พ้นโทษไปแล้วย้อนหลัง ๕ ปี เมื่อคัดกรองเสร็จเรียบร้อยให้ดำเนินการส่งต่อไปยังระดับกรมซึ่งได้แก่ กลุ่มงานส่งเสริมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง กองทัณฑปฏิบัติ ทำการอ่านพฤติกรรมกลับกรอง พิจารณาว่าเป็นลักษณะต่อเนื่อง ทารุณ โหดร้าย อุกฉกรรจ์ สะท้อนขวัญหรือไม่ หลังจากนั้นจะทำการส่งต่อข้อมูลให้กับศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชนหรือ JSOC โดยสถิติจำนวนนักโทษเด็ดขาดที่ต้องเฝ้าระวังฯ ที่ศูนย์ JSOC กรมคุมประพฤติรายงาน มีจำนวน ๑๔๗ ราย เนื่องจากยังไม่ได้รวมผู้ต้องขังที่ปล่อยในปี พ.ศ.๒๕๖๘ - ๒๕๖๙ และศูนย์ JSOC กรมคุมประพฤติได้ตัดรายชื่อผู้ต้องขังบางรายออกเนื่องจากผู้ต้องขังบางรายมีพฤติการณ์ไม่ตรงตามลักษณะความผิด ๗ กลุ่มตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนด แต่กองทัณฑปฏิบัติตามสถิติแล้วจะมีจำนวน ๑๕๙ คน เนื่องจากเพิ่งจะมีการปล่อยตัวตามคำพิพากษาของศาลตามพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ

๒.๒ นักโทษเด็ดขาดที่ต้องเฝ้าระวังการก่ออาชญากรรมสะท้อนขวัญหรือเป็นภัยต่อสังคม (Watch List) รุ่นที่ ๒ : หลังจากที่ได้มีการดำเนินการรุ่นที่ ๑ ไปเรียบร้อยแล้ว ภายหลังต่อมาจึงได้มีกานำเสนอตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นมา เนื่องจากในการพิจารณากลับกรองจำเป็นจะต้องใช้การพิจารณาที่ละเอียดรอบคอบเป็นอย่างมาก โดยอาศัยอำนาจของคณะกรรมการราชทัณฑ์ในการตั้งคณะกรรมการชุดดังกล่าวขึ้น ซึ่งองค์ประกอบของคณะอนุกรรมการประกอบไปด้วยหลากหลายอาชีพ อาทิ ตำรวจ อัยการ ผู้แทนจากกรมการปกครองและผู้แทนจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น โดยขั้นตอนการดำเนินการกลับกรองเป็นวิธีการคล้ายกันกับรุ่นที่ ๑ กล่าวคือ ระดับเรือนจำ คณะทำงานดำเนินการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังในเรือนจำ/ทัณฑสถานตามหลักเกณฑ์มาตรฐานความผิด จากนั้นนำข้อมูลส่งต่อไปยังระดับกรมซึ่งจะมีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณากลับกรองนักโทษเด็ดขาดที่ต้องเฝ้าระวังการก่ออาชญากรรมสะท้อนขวัญหรือเป็นภัยต่อสังคม (Watch List) โดยพิจารณาจากพฤติกรรมการกระทำจากสำเนาคำพิพากษา กลับกรองว่าพฤติกรรมการกระทำ ความผิดของผู้ต้องขังแต่ละรายมีลักษณะเป็นการกระทำแบบทารุณโหดร้ายต่อเนื่องหรือมีแนวโน้มว่ากระทำความผิดซ้ำหรือไม่ และส่งข้อมูลต่อไปยังระดับกระทรวงเพื่อเข้าอนุกรรมการเพื่อพิจารณาประชุมวินิจฉัยนักโทษเด็ดขาดที่ต้องเฝ้าระวังการก่ออาชญากรรมสะท้อนขวัญหรือเป็นภัยต่อสังคมเห็นชอบหรือไม่อย่างไร หลังจากนั้นจึงจะส่งต่อข้อมูลให้กับศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชนหรือ JSOC

๓. มาตรการในการปฏิบัติต่อนักโทษเด็ดขาดที่ต้องเฝ้าระวังการก่ออาชญากรรมสะท้อนขวัญหรือเป็นภัยต่อสังคม (Watch List)

ระหว่างอยู่ในเรือนจำเมื่อกลับกรองและวินิจฉัยแล้วต้องดำเนินการวางแผนและมาตรการในการปฏิบัติต่อนักโทษเด็ดขาดที่ต้องเฝ้าระวังการก่ออาชญากรรมสะท้อนขวัญหรือเป็นภัยต่อสังคม (Watch List)

โดยแบ่งออกเป็น

๓.๑ ด้านการบริหารจัดการแผนปฏิบัติต่อผู้ต้องขังรายบุคคล : ศึกษาเป็นรายบุคคลถึงสาเหตุของการกระทำความผิด จัดหานักจิตวิทยาหรือจิตแพทย์ให้เข้ามาสัมภาษณ์ ดูแล สอดส่อง เพื่อให้ได้มาถึงสาเหตุและปัญหาที่นักโทษเดือดร้อนคนนั้นประสบพบเจอ หากค้นพบปัญหาจะได้ทำการบำบัดรักษาในทันที

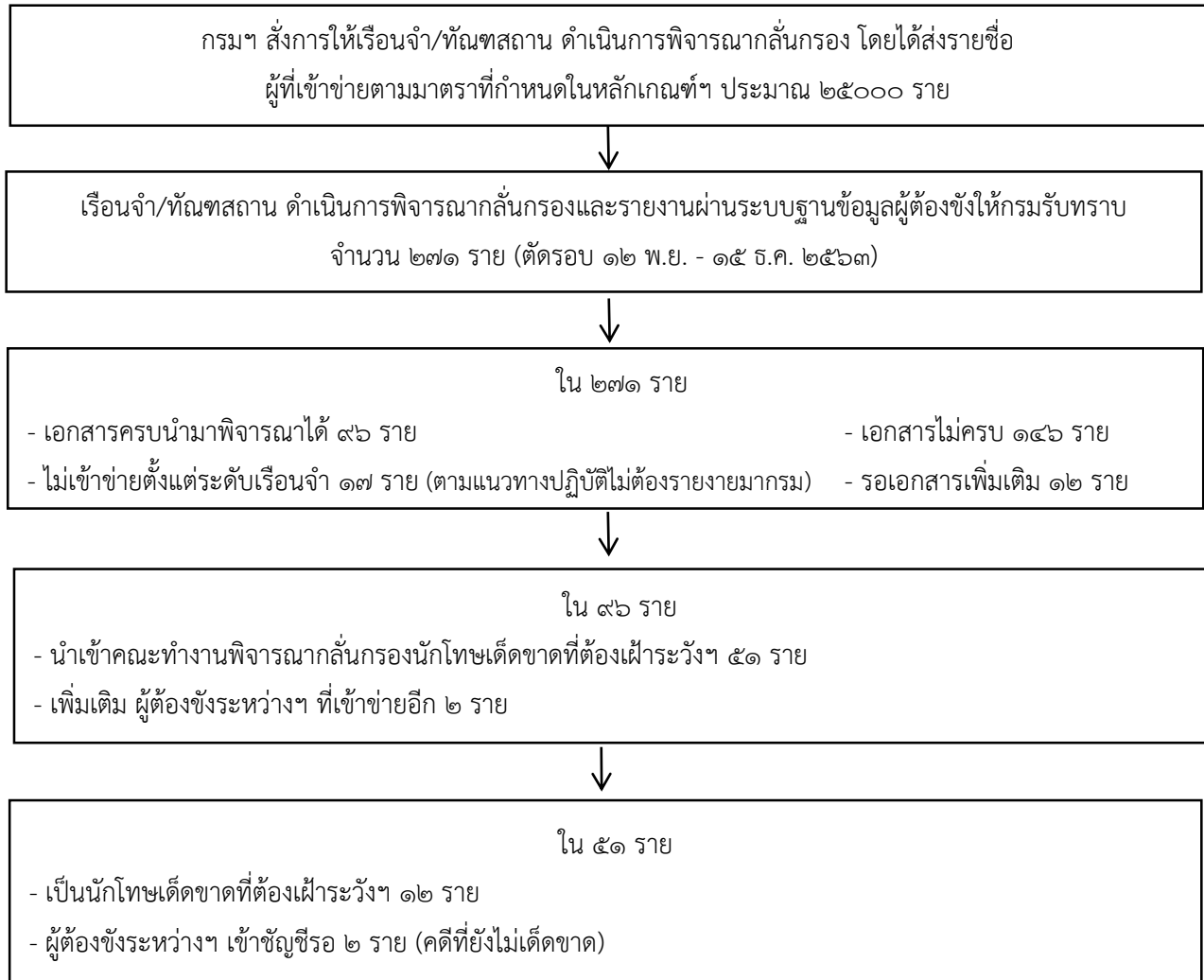
๓.๒ ด้านการควบคุม : ควบคุมเป็นกรณีพิเศษ ไม่ให้ไปก่อเหตุหรือกระทำความผิดซ้ำอีก

๓.๓ ด้านการพัฒนาพฤตินิสัย : การพัฒนาพฤตินิสัยจะดำเนินการไปพร้อมกัน หากวิเคราะห์แล้วพบว่าสาเหตุที่ทำให้กระทำความผิดเกิดจากไม่มีอาชีพ ก็จะส่งเสริมให้เขามีวิชาติดตัว เพื่อสามารถประกอบวิชาชีพในภายหน้าได้ต่อไป

๓.๔ ด้านการให้ประโยชน์แก่ผู้ต้องขัง : ผู้ต้องขังจะได้รับประโยชน์เมื่อเขามีความประพฤติดีอยู่ในเรือนจำ อยู่ในวินัยอยู่ในกฎระเบียบ ประโยชน์ที่ให้อาจเป็นการพักโทษ พักก่อนครบกำหนดโทษ ลดโทษ เป็นต้น สามารถดูแลผู้ต้องขังได้อย่างละเอียดมากขึ้น ให้ประโยชน์ทั้งด้านการส่งเสริมและสอดส่อง

๓.๕ ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย : หากปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษแล้วใช้มาตรการในการสอดส่องดูแลจะเป็นประโยชน์ต่อการสอดส่องพฤติกรรม อีกทั้งในการพักโทษจะมีเงื่อนไขการคุมประพฤติ เช่น ห้ามออกนอกเขตพื้นที่ ห้ามกระทำความผิดขึ้นอีก ถ้าผิดเงื่อนไขคุมประพฤติเมื่อไหร่เขาสามารถถูกจับตัวกลับมาจำคุกในกำหนดโทษที่เหลืออยู่ได้อีกทันที จะติดตามสองมิติ ทั้งมิติการส่งเสริมและการสอดส่องดูแลว่ามีแนวโน้มจะกระทำความผิดหรือไม่เป็นต้น

ผลการพิจารณาวินิจฉัยนักโทษเด็ดขาดที่ต้องเฝ้าระวังฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔

ผลการพิจารณาวินิจฉัยนักโทษเด็ดขาดที่ต้องเฝ้าระวังฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔

กรมฯ สั่งการให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน ดำเนินการพิจารณากลับกรง โดยได้ส่งรายชื่อ
ผู้ที่เข้าข่ายตามมาตราที่กำหนดในหลักเกณฑ์ฯ ประมาณ ๒๕๐๐๐ ราย

เรือนจำ/ทัณฑสถาน ดำเนินการพิจารณากลับกรงและรายงานผ่านระบบฐานข้อมูลผู้ต้องขังให้กรมรับทราบ
จำนวน ๕๐๖ ราย (ตกรอบ ๑ พ.ย. - ๓๑ ม.ค. ๒๕๖๔)

ใน ๕๐๖ ราย
- ผู้ต้องขังที่จะปล่อยตัวพ้นโทษ ใน ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๖ จำนวน ๒๓๕ ราย

ใน ๒๓๕ ราย

- เอกสารไม่ครบ ๔๙ ราย
- ไม่เข้าข่ายตั้งแต่ระดับเรือนจำ ๑๘ ราย (ตามแนวปฏิบัติไม่ต้องรายงานมายังกรม)
- นำเข้าคณะกรรมการพิจารณากลับกรงนักโทษเด็ดขาดที่ต้องเฝ้าระวังฯ ๑๖๘ ราย

ใน ๑๖๘ ราย

- + เพิ่มเติม ผู้ต้องขังระหว่างฯ ที่เข้าข่าย บัญชีรอ อีก ๒ ราย (ไม่อยู่ในระบบฐานข้อมูลผู้ต้องขัง)
 - + เพิ่มเติม ผู้ต้องขังที่อาจเข้าข่าย จาก เรือนจำกลางคลองเปรม และ เรือนจำกลางบางขวาง ๑๑ ราย (บางส่วนไม่อยู่ในระบบฐานข้อมูลผู้ต้องขัง)
 - + เพิ่มเติม นักโทษเด็ดขาดที่มีคดีอยู่ระหว่างพิจารณา จำนวน ๔ ราย
- สรุป นำเข้าคณะกรรมการพิจารณากลับกรงนักโทษเด็ดขาดที่ต้องเฝ้าระวังฯ ทั้งหมด ๑๘๓ ราย

อาจเข้าข่าย		อาจจะไม่เข้าข่าย	
๒๕๖๔	๒๓	๒๕๖๔	๖๘
๒๕๖๕	๑๔	๒๕๖๕	๒๗
๒๕๖๖	๙	๒๕๖๖	๒๗
รวม	๔๖	รวม	๑๒๒

๓.๓ การอภิปรายในหัวข้อ “แนวทางที่เป็นรูปธรรมในการป้องกันและเฝ้าระวังการกระทำผิดซ้ำในชุมชน สำหรับกลุ่มผู้ต้องโทษในคดีร้ายแรง : ตัวอย่างที่ดีในประเทศไทยและต่างประเทศ”

ผู้ร่วมอภิปราย

รศ. ดร. ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ดร. นัทธิ จิตสว่าง ที่ปรึกษาพิเศษสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย

ผู้ดำเนินรายการ

นางสาวนริลักษณ์ แพไชยภูมิ ผู้อำนวยการกองสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

๓.๓.๑ ประเด็นการอภิปรายที่สำคัญ

๓.๓.๑.๑ มุมมองในเชิงวิชาการสำหรับการดำเนินงานของ JSOC มีความเหมาะสมหรือไม่ ควรจะต้องดำเนินการอย่างไร มีความเป็นไปได้หรือควรจะมีการพัฒนาการดำเนินการของ JSOC อย่างไรเพื่อที่จะบรรลุตามเป้าหมายที่ท่านรัฐมนตรีได้ตั้งไว้ และการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังรวมถึงแนวปฏิบัติที่ดีจากต่างประเทศ

รศ. ดร. ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กล่าวว่า เนื่องจากวิธีคิดในปัจจุบันเปลี่ยนไป แต่เดิมกฎหมายในสมัยก่อนรวมถึงกฎหมายในปัจจุบันของบางประเทศ ศาลจะคำพิพากษา อาทิต ๑๐ ปี หรือ ๒๐ ปีและจะมีการวางเล็บไว้ว่า “โดยไม่มีการพักโทษหรืออภัยโทษ” กล่าวคือ ให้ผู้กระทำผิดอยู่ในคุกยาวนาน ซึ่งในกรณี JSOC จะต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ คือ ต้องพักโทษผู้ต้องขังก่อนเพื่อมาเตรียมพร้อมบำบัดแก้ไขเยียวยาและเก็บข้อมูลเพื่อการติดตามเฝ้าระวังต่อไปในอนาคต เพราะฉะนั้นวิธีคิดจึงเปลี่ยนไประดับหนึ่ง ยกตัวอย่าง โปรตุเกสโมเดลที่เกี่ยวกับยาเสพติดมีการยกเลิกความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้เป็นความผิดที่ไม่ใช่ความคิดทางอาญ่อีกต่อไปให้เป็นเพียงความผิดทางปกครอง จึงเกิดความสงสัยว่าจะเกิดการเสพติดยามากขึ้น แต่เมื่อเปลี่ยนวิธีคิดใหม่เป็นการครอบครองยาเสพติดทุกชนิดไว้ไม่เกินปริมาณที่รัฐกำหนดนั้นไม่มีความผิดอาญา แต่ยังสามารถโดนยึดยาเสพติดและเข้ากระบวนการตรวจพิสูจน์เพื่อคัดกรองว่าเป็นผู้เสพหรือผู้ค้า ถ้าเป็นเพียงผู้เสพเริ่มแรกนั้นโทษจะเป็นเพียงการตักเตือนหรือปรับทางปกครองจะไม่มีประวัติทางอาญา ซึ่งใช้กฎหมายนี้มาประมาณ ๑๘-๑๙ ปี ผลปรากฏว่าการติดยาน้อยลง ผลพลอยได้อีกประการคือโรคติดต่อ เช่น HIV ตับอักเสบ น้อยลงมากเหลือเพียงประมาณร้อยละ ๑ นอกจากนี้เรือนจำในประเทศเนเธอร์แลนด์กลายเป็นเรือนจำว่างงาน จึงต้องมีการปิดเรือนจำไปหลายแห่ง เนื่องจากการเปลี่ยนคดียาเสพติดไม่ใช่โทษทางอาญาเช่นกัน ทำให้เรือนจำในประเทศตอนนี้รับจำรับนักโทษจำคุกจากสวีเดนเพื่อให้เรือนจำไม่ว่างงานแทน

สำหรับการที่จะทำให้ชุมชนเข้ามาเข้าใจงานของกระทรวงยุติธรรมได้อย่างไรนั้น ในชุมชนต้องรู้เท่าทันว่าจะต้องต่อสู้กับอาชญากรอย่างไร เนื่องจากอาชญากรจะมีการชิงน้ำหนักว่าถ้าหากประโยชน์ที่จะได้รับมีมากกว่า สิ่งที่จะเสียไป เช่น มีความเสี่ยงน้อยและถูกจับได้ยาก อาชญากรจะลงมือทำอันเป็นทฤษฎีทางอาชญาวิทยาเกี่ยวกับโอกาสและเรื่องของผู้ทำความผิดจะหาเหยื่อที่มีความเหมาะสม เช่น ผู้หญิง ผู้ที่อ่อนแอ หรืออยู่ในสถานที่ที่มีโอกาส หรือผู้ที่ขาดความสามารถในการป้องกันตนเอง เพราะฉะนั้นในการจะป้องกันอาชญากรรมต้องสร้างจิตสำนึกในการต่อต้านหรือป้องกัน เพราะบางครั้งอาจลืมและคิดว่าจะไม่เกิดขึ้นใน

ชีวิตของเรา ดังนั้นจึงต้องลดเงื่อนไข ลดปัจจัยที่จะก่อให้เกิดอาชญากรรมได้ เช่น การจัดสภาพแวดล้อม การก่อสร้าง สถาปัตยกรรม ยกตัวอย่างเช่น ลิฟท์แก้วช่วยลดอาชญากรรมได้ดีเนื่องจากสามารถมองเห็นได้ง่าย หรือห้องน้ำจะไม่อยู่ในมุมแคบที่ห่างไกลจากผู้คน

กลไกในการป้องกันอาชญากรรมนั้นมีกระบวนการของตัวเอง กล่าวคือ มีการตรากฎหมาย การป้องกัน การจำคุก อย่างไรก็ตามต้องไม่ลืมว่าการที่คนจะเกรงกลัวกฎหมายหรือการลงโทษมิใช่เพียงแค่การตรากฎหมายเท่านั้น แต่ปัจจัยในการลงโทษหรือการบังคับใช้กฎหมายมิใช่เพียงแค่การเพิ่มโทษเท่านั้น จะต้องรวดเร็ว หนักแน่น แม่นยำ และสม่ำเสมอ กล่าวคือ รวดเร็วหมายถึงการดำเนินคดีรวดเร็วไม่ใช้เวลานาน หนักแน่นหมายถึงโทษหนักได้สัดส่วนเหมาะสม แม่นยำหมายถึงการจับกุมพยานหลักฐานพร้อมมูล ตำรวจค้นหาหลักฐานได้ดี จำเลยไม่สามารถแก้ต่างได้ และสม่ำเสมอหมายถึงต้องลงโทษบังคับใช้กฎหมายอย่างสม่ำเสมอ

การปกป้องต้องปกป้องเป้าหมาย ลดผลกระทบ เยียวยาเหยื่อทั้งร่างกายจิตใจ ตัดผลประโยชน์ที่ได้จากอาชญากรรม เช่น เรื่องของการยึดทรัพย์ เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประพละติมิชอบต้องมีความจริงจัง และต้องมีการส่งเสริมให้มีการแก้ไขฟื้นฟูการสงเคราะห์ผู้พ้นโทษด้วย

ดังนั้น วิกฤตในชุมชนจึงมีแบบเฉียบพลันและแบบเรื้อรัง โดยวิกฤตแบบเฉียบพลันคือสิ่งที่กำลังประสบอยู่ในขณะนี้ อาทิ ในเรื่องการค้ายาที่เพิ่มขึ้นทุกวันอย่างมาก เมื่อเกิดปัญหาเฉียบพลันในชุมชนจึงเกิดข้อสันนิษฐานหลายประการ คือ ประชาชนทั่วไปมักมีอคติ ไม่สนใจอาชญากรรม ซึ่งต่างจากต่างประเทศที่จริงจังกับเรื่องอาชญากรรมเป็นอย่างมาก โดยมีทั้งอาสาสมัครคุมประพฤติ องค์กรป้องกันอาชญากรรม ยกตัวอย่าง ในประเทศญี่ปุ่นมีการปล่อยอาชญากรกลับสู่สังคมเป็นจำนวนมากแต่อัตราการก่ออาชญากรรมเกิดขึ้นน้อยมาก ติดอันดับ ๑ ใน ๑๐ ประเทศที่มีอัตราการก่ออาชญากรรมน้อยที่สุดในโลก จึงควรนำแนวทางไปศึกษาต่อไป

ทั้งนี้ ยังค้นพบอีกว่าข้อสันนิษฐานอีกข้อ คือ รัฐ องค์กรของรัฐ หรือเอกชนที่อยู่นอกกระบวนการยุติธรรม อาทิ อาสาสมัครต่าง ๆ มีผลต่ออัตราการเกิดอาชญากรรมอย่างมาก และการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนจะเป็นผลประโยชน์โดยตรงกับชุมชนนั้น ๆ เอง กล่าวคือ ลูกหลานจะไม่ถูกตกเป็นเหยื่อ ไม่มีการฆ่าข่มขืน ปล้น หรือทำร้ายร่างกาย นี่จึงเป็นข้อสันนิษฐานว่าเหตุใดจึงต้องให้ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วม เพราะเพียงเจ้าหน้าที่ไม่สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง ดังนั้นจึงต้องทำให้ประชาชนรับรู้ว่าการมี JSOC ขึ้นมานั้นมีผลดีอย่างไร การปล่อยผู้ต้องขังที่มีประวัติร้ายแรงสู่สังคมจะมีกลไกที่จะป้องกันเฝ้าระวังอย่างไร ซึ่งในทางปฏิบัติในเชิงทฤษฎีหรือนักสังคมจะต้องสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับการปล่อยตัว และเฝ้าระวังไปพร้อมกัน เพราะฉะนั้นจึงควรมีการสร้างกิจกรรมในชุมชน สร้างความตระหนัก สร้างโปรแกรม อาทิ โรงเรียนสีขาว โครงการรวมกลุ่มเยาวชน โครงการสตรีเข้มแข็ง เป็นต้น สร้างระบบการควบคุมอย่างไม่เป็นทางการ เพราะไม่สามารถพึ่งพาตำรวจได้ตลอดเวลา จึงอาจมีสายตรวจชุมชน ป้อมยามหมู่บ้าน หรือโครงการต่าง ๆ ที่สร้างสรรค์ขึ้นมา ซึ่งในชุมชนมีทรัพยากรมากมายที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมหรือเข้ามาช่วย JSOC ในอนาคตได้ อาทิ โรงเรียน วัด องค์กรธุรกิจ สื่อมวลชนท้องถิ่น องค์กรอาสาสมัคร นักการเมืองท้องถิ่น สถาปนิกในการก่อสร้างออกแบบเพื่อป้องกันอาชญากรรม บริษัทประกันภัย เช่น CCTV สัญญาณกันขโมยหากบ้านใดมีจะได้ลดเบี้ยประกันภัยเพื่อเป็นการส่งเสริมการป้องกันอาชญากรรม การจ้างหน่วยรักษาความปลอดภัย (รปภ.) ของเอกชน

๓.๓.๑.๒ ข้อคิดเห็นต่อการจัดตั้ง JSOC จากมุมมองในเชิงปฏิบัติ และรูปแบบในต่างประเทศในการเฝ้าระวังผู้กระทำผิดคดีร้ายแรง และแนวทางของ JSOC ต่อไปในอนาคต

ดร. นที จิตสง่า ที่ปรึกษาพิเศษสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย

กล่าวว่า ในมุมมองเชิงปฏิบัตินั้นการจัดตั้ง JSOC เป็นเรื่องที่ดีเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการปฏิบัติต่อคนที่ทำผิดหรือการที่สังคมจะมองคนที่ทำผิดนั้นจะต้องมองแบบแยกแยะ กล่าวคือ ต้องแยกแยะระหว่างคนที่ทำผิดไปโดยพลั้งพลาดกับคนที่ทำผิดไปอย่างผู้ร้าย คนที่ทำผิดโดยพลั้งพลาดคือคนประเภทบัวพันน้ำ ส่วนคนที่ทำผิดโดยสันทัดหรือคนที่โหดร้ายทารุณหรือมีความผิดปกติ เป็นประเภทบัวตมและเป็นบัวที่อยู่ใต้โคลนตม ซึ่งคนสองประเภทนี้ต้องได้รับการปฏิบัติที่ต่างกัน คนที่ทำผิดโดยพลั้งพลาดไม่ควรต้องเข้าไปอยู่ในคุก ดังนั้นจากที่กระทรวงโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทางคณะรัฐมนตรีเสนอให้มีการระบายคนที่ทำผิดโดยพลั้งพลาดออกไป อันที่จริงแล้วควรจะกันไม่ให้เข้ามาอยู่ในเรือนจำตั้งแต่แรก เป็นการกรองคนเหล่านี้ออกไปก่อน แต่ด้วยระบบกฎหมายของเรานั้นใช้โทษจำคุกเป็นหลัก คนจึงเข้ามาอยู่ในเรือนจำจำนวนมาก ดังนั้น การที่ไม่สามารถกรองคนตั้งแต่แรกได้จึงต้องกรองภายหลัง ซึ่งคือการระบายโดยการพักโทษออกไป ปัจจุบันเรามีการระบายคนจำนวนมากโดยการติด EM และส่งคนที่ทำผิดโดยพลั้งพลาดที่โทษไม่รุนแรงออกไป จาก ๓๘๐,๐๐๐ คน ลดเหลือ ๓๒๐,๐๐๐ คน และมีแนวโน้มจะลดลงอย่างต่อเนื่อง ปัญหาคือจะหาอะไรที่จะกันบุคคลเหล่านี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่เป็อันตรายต่อสังคมไม่ให้ไปกระทำผิดซ้ำ จึงต้องมาดูในเรื่องของ JSOC ซึ่งคือการดูแลเฝ้าระวังคนที่เป็นอันตรายต่อสังคม มีการจัดตั้งศูนย์ JSOC ขึ้นมาแล้วคอยไปเฝ้าระวังบุคคลเหล่านี้เมื่อพ้นโทษออกไป มีการติดตามเฝ้าระวังโดยการติดเครื่องมือ EM

ในการติด EM บุคคลคนเหล่านี้จะติดที่ข้อเท้าหรือที่ข้อมืออย่างเดียวไม่พอ ต้องติดที่ใจเขาด้วย กล่าวคือจะต้องเตรียมการฝึก บำบัด บ่มเพาะตั้งแต่อยู่ในเรือนจำ บุคคลเหล่านี้ควรที่จะอยู่ในเรือนจำเป็นเวลานานแล้วให้ความชราภาพทำลายศักยภาพในการประกอบอาชีพการงาน หรือให้เวลาและกิจกรรมที่อยู่ในเรือนจำเปลี่ยนแปลง ผู้คนให้ได้ การที่จะไปติดตามดูแลหลังจากเข้าไปอยู่ในชุมชนจึงจะได้ผล การที่เราจะติด EM ผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวแต่ยังไม่เปลี่ยนใจหรือบ่มเพาะจิตใจของผู้นั้นก่อน ทำให้ยังสามารถไปข่มขืนหรือฆ่าคนได้ ฉะนั้น โครงการนี้จะประสบความสำเร็จจะต้องเริ่มจากเรือนจำแก้ไขเสียก่อน อย่างเช่น คดีของนักรณรงค์คนหนึ่งชื่อแพท ซึ่งอยู่ในเรือนจำ ๑๔ ปี เรียนมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จบสองปริญญา เรียนวาดรูปจนวาดเป็นเรียนคนตรี ทำสมาธิ ฝึกปฏิบัติธรรม เป็นต้น โดยได้พูดหลังจากออกจากเรือนจำว่า “ถ้าหากตนไม่ได้เข้าเรือนจำอาจจะตายไปแล้วก็ได้ เนื่องจากสมัยก่อนใช้ชีวิต เสี่ยงยา เสี่ยงอบายมุข แต่เรือนจำช่วยปกป้องจากอันตรายของสภาพแวดล้อม” แสดงให้เห็นว่าถ้าเรือนจำมีการจัดกิจกรรมหรือสร้างเสริมสิ่งที่ดี จะมีโอกาสในการปรับตัวได้ แต่ถ้าเรือนจำเพียงแต่จับขังไว้ไม่ได้ดำเนินการใด ๆ ถึงแม้จะถูกปล่อยออกมาหรือมีการติดตามก็ตามโอกาสที่จะประสบความสำเร็จจะน้อย ดังนั้น โครงการนี้จะประสบความสำเร็จจะต้องเริ่มจากเรือนจำในการที่จะแก้ไข แต่เรือนจำหลายแห่งอาจจะไม่มีความพร้อมไม่ว่าจะเป็นด้านสถานที่ หรือด้านบุคลากร ดังนั้นถ้าโครงการนี้หากจะทำอย่างจริงจังต่อเนื่องจะต้องมีเรือนจำเฉพาะทาง คือ ต้องเลือกคนประเภทเหล่านี้มาฝึกในเรือนจำเฉพาะ เนื่องจากความพร้อมของแต่ละเรือนจำนั้นไม่เหมือนกัน อย่างกรณีของนายสมคิดจากเรือนจำบางขวางย้ายไปเรือนจำหนองคาย ซึ่งเรือนจำหนองคายนั้นค่อนข้างจะไม่ได้ทำอะไรเลย ดังนั้นจึงควรมีเรือนจำเฉพาะที่บ่มเพาะกลุ่มคนเหล่านี้ หลังจากทีออกจากเรือนจำเข้ามาอยู่ในชุมชน นอกเหนือจากการบ่มเพาะมาจากเรือนจำแล้ว ต้องมีการดูแลหลังปล่อย กล่าวคือ ต้องมีการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการดูแลหลังปล่อย (Aftercare) ซึ่งการดูแลหลังปล่อยนั้นไม่ควรเป็นแค่การไปจับผิดหรือบอกให้คนในชุมชนระวังบุคคลเหล่านี้ ส่งผลให้คนในชุมชน

หลีกเลี่ยง ไม่พูดคุยด้วย จุดนี้จะก่อให้เกิดเป็นตราบาป อันเป็นการตีตราและเป็นรอยมลทินที่เข้ากับคนในสังคม ไม่ได้ กลับกลายเป็นว่าสังคมไม่ยอมรับ ซึ่งท้ายที่สุดอาจจะเกิดการต่อต้านสังคม เพราะฉะนั้นการดูแลหลังปล่อยนี้ ควรต้องทำเหมือนกับคนที่ทำผิดโดยพลั้งพลาดอื่น ๆ จะต้องมีการช่วยเหลืออย่างแท้

ระบบการปฏิบัติต่อคนที่กระทำผิดของประเทศไทยนั้น คนที่ทำผิดโดยพลั้งพลาดไม่ใช่โดยสันดานจะให้การช่วยเหลือเต็มที่ แต่คนที่เป็นผู้ร้ายนั้นค่อนข้างจะไม่ได้ช่วยเหลือผู้ร้าย ฉะนั้นบุคคลที่เป็นผู้ร้ายเหล่านี้ไม่เคยได้รับการดูแลหรือได้รับการเรียนหนังสือเพราะว่าจะถูกปฏิเสธจากระบบ ดังนั้น ถ้าจะออกมาสู่การดูแลหลังปล่อยนี้ต้องมีการดูแลอีกรูปแบบหนึ่งไม่ใช่เพียงแค่การปล่อยออกมาและจับผิด ดูแลเผื่อระวังเท่านั้น จึงเป็นอีกประเด็นหนึ่งคือเรือนจำจะต้องทำอย่างไร และอีกประเด็นคือการดูแลหลังปล่อยจะต้องทำในลักษณะที่เป็นการดูแลช่วยเหลืออย่างแท้จริง

ประเด็นต่อมา ผู้ที่ออกมาและกระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่ไม่ใช่คนที่จำคุกระยะยาวหรือแม้แต่คดีฆ่าคนตายที่จำคุก ๒๐-๓๐ ปี กลุ่มคนเหล่านี้เมื่อออกมาแล้วมักไม่กระทำผิดซ้ำ ผู้ที่ทำการผิดซ้ำคือคนที่กระทำผิดคดี ๑-๒ ปี ในจำนวน ๓๓% ของผู้ที่กระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่มาจากคนที่กระทำผิดในคดีเล็กน้อย ผู้ที่กระทำผิดอย่างคดีของ นายสมคิดนั้นค่อนข้างน้อย พบเจอได้ยาก คดีที่กระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่เป็นคดีเล็กน้อยนั้น ยกตัวอย่างเช่น คดีของน้องอ้อมเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นคดีที่เมื่อออกมาแล้วฆ่าข่มขืนเด็ก ซึ่งจำคุกถึง ๘ ครั้ง ครั้งแรก ๑ ปี ครั้งที่สอง ๖ เดือน ครั้งที่สาม ๒ ปี ครั้งที่สี่ ๖ เดือน จนกระทั่งครั้งที่ ๘ คือฆ่าข่มขืน หรือคดีที่ออกจากคุกมาฆ่าแม่เป็นคดี ยาเสพติดเช่นเดียวกัน ขอเงินแม่ไปซื้อยาเสพติดแต่เมื่อไม่ได้จึงเกิดการฆาตกรรมแม่ของตน รวมถึงคดีนายแหบที่จำคุกเพียง ๕ ปี ทั้งหมดนี้คือคดีเล็กน้อย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าคดีเล็กน้อยโดยเฉพาะอย่างยิ่งคดียาเสพติดจะเป็นกลุ่มคนที่กระทำความผิดซ้ำซากซึ่งเป็นอันตรายต่อสังคมมากกว่า เปรียบเทียบกับต่างประเทศ หากทำผิดคดีเหล่านี้จะถูกจำคุกยาว ตัวอย่างคดีหนึ่งในรัฐฟลอริดา โจรเข้าไปขโมยไฟแช็กกับกางเกงในในร้านสะดวกซื้อ ศาลจึงตัดสินจำคุกตลอดชีวิตเพราะตามกฎหมายของรัฐฟลอริดา ถ้ากระทำความผิดเกิน ๓ ครั้งอาจถูกจำคุกตั้งแต่ ๒๐ ปีจนถึงตลอดชีวิต ซึ่งศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิตโดยบอกว่าคนเหล่านี้เพิ่งพ้นโทษออกมาไม่เกิน ๓ ปี บังอาจกระทำความผิดขึ้นใหม่จึงลงโทษจำคุกตลอดชีวิต กล่าวคือ เป็นการนำเอาความรุนแรงแห่งคดีมาบวกกับภูมิหลังของผู้กระทำความผิดซึ่งความรุนแรงแห่งคดีเป็นเพียงแค่ลักทรัพย์ ตรงกันข้ามกับประเทศไทย ยกตัวอย่างคดีงัดตู้เซฟได้เงินไปเจ็ดสิบล้าน แต่ถูกจำคุกเพียง ๒ ถึง ๓ ปี หากเป็นต่างประเทศ การกระทำผิดซ้ำเช่นนี้จะเอาความรุนแรงแห่งคดีมาบวกกับภูมิหลังซึ่งอาจถูกตัดสินจำคุกตลอดชีวิต ฉะนั้นผู้ที่ทำการทำความผิดที่เป็นคดีเล็กน้อยแต่ทำบ่อยครั้งและแสดงถึงสันดานโจรนั้น ครั้งต่อไปอาจจะไปก่อเหตุฆาตกรรมได้ ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้หลุดจาก ๗ ประเภทใน JSOC จึงเป็นปัญหาว่าจะทำอย่างไร

ปัญหาต่อมาคือ ใน Watchlist ๗ ประเภทนี้ หลังจากทางศูนย์ส่งไปให้เรือนจำตรวจสอบแล้ว บางคนอาจไม่ใช่คนที่เข้าข่ายนี้ อาทิ ข่มขืนเด็กอายุ ๑๓ ปี พ่อแม่เด็กไม่ยอมจึงแจ้งความ เป็นต้น ถ้าคนนี้เข้ามาใน Watchlist เขาจะต้องถูกติดตาม ไม่ลดโทษ ไม่เพิ่มขึ้น จนกระทั่งปล่อยออกไปก็ต้องติดตามดูแล กล่าวคือ จะทำอย่างไรให้การพิพากษาครั้งที่สองมีความละเอียดแน่นอน เนื่องจากการต้องบอกว่าใครคือบุคคล Watchlist ที่ต้องเผื่อระวัง ทำให้ชีวิตที่ต้องอยู่ในเรือนจำเปลี่ยนไป เพราะต้องถูกติดตาม ทำให้ความยาวของโทษอาจต้องยาวออกไป ตรงนี้เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องระมัดระวังอย่างยิ่งไม่ให้มันผิดพลาด อันนี้เป็นเรื่องระบบข้อมูลที่ต้องได้รับการพัฒนา

จากที่กล่าวไปข้างต้นสามารถสรุปได้ดังนี้

๑. เห็นด้วยกับเรื่องของการพักการลงโทษ เพราะถ้าหากไม่มีการพักการลงโทษจะไม่มีอำนาจในการติดตามผู้ที่กระทำผิดได้
๒. การที่โครงการนี้จะประสบความสำเร็จได้ต้องเริ่มจากในเรือนจำทำหน้าที่ในการอบรมอย่างจริงจัง ไม่ใช่เพียงแค่ปล่อยหรือขังไว้เท่านั้น และต้องมีการแยกประเภทของเรือนจำด้วย
๓. คนที่โทษน้อยที่กระทำผิดโดยซ้ำซากและมีสันดานโจร ควรจะอยู่ในกลุ่มที่ต้องติดตามนี้หรือไม่
๔. เรื่องของการตัดสินว่าผู้ใดจะอยู่ใน Watchlist เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนและกระทบเรื่องของสิทธิด้วย

๓.๓.๑.๓ ความเห็นเกี่ยวกับ JSOC และแนวคิดในการพัฒนา JSOC ไม่ว่าจะเป็นในเชิงนโยบายหรือการบูรณาการความร่วมมือ

รศ. ดร. ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กล่าวว่า JSOC ถ้าหากต้องการดำเนินการให้ได้ประสิทธิภาพนั้นจะขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ กล่าวคือ เจ้าหน้าที่เป็นปัจจัยหลัก ทั้งทักษะ ความเชี่ยวชาญเฉพาะที่จะสามารถลงมือเข้าไปสอดส่องดูแลกลุ่มคนเหล่านี้ โดยเฉพาะพนักงานคุมประพฤติที่เป็นกลุ่มหลักที่ต้องเข้าไปดูแลจึงต้องมีการฝึกทักษะในเรื่องของการทำงานกับผู้กระทำผิด โดยในต่างประเทศถือว่าเจ้าหน้าที่นั้นเป็นปัจจัยหลัก ต้องมี KAS กล่าวคือ K คือ Knowledge เจ้าหน้าที่จะต้องมีความรู้ความสามารถ ต่อมา A คือ Attitude จะต้องมีความคิดที่ดีกับกลุ่มผู้ต้องขังเหล่านี้ว่าสามารถแก้ไขได้ ถ้าหากเป็นนักสังคมแต่มีทัศนคติว่ากลุ่มคนเหล่านี้ไม่สามารถแก้ไขได้ก็จะเป็นนักสังคมไม่ได้ เพราะทุกคนนั้นสามารถแก้ไขได้ มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เป็นข้อยกเว้น และ S คือ Skill ผู้ที่ไปทำงานกับผู้ทำผิดต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคดีพิเศษเหล่านี้ นอกจากนี้ต้องมีการประเมินที่ชัดเจนซึ่งในต่างประเทศจะมีการประเมินก่อนว่ากลุ่มที่อยู่ในการดูแลของชุมชนนั้นจะอยู่ในระดับใด ควรอยู่ในการดูแลระดับต่ำกลางหรือสูง และอย่างที่เคยมารื้อกันว่าจำเป็นต้องมีกฎหมายเฉพาะหรือไม่ โดยในต่างประเทศกังวลเรื่องสิทธิเสรีภาพเป็นอย่างมาก จึงมีกฎหมาย ดังนั้นในประเทศไทยจึงต้องพยายามพัฒนาต่อไป เพราะกฎหมายจำเป็นเนื่องจากว่าเป็นการกำหนดว่าใครต้องทำอะไรเพียงใด กำหนดขอบเขตอำนาจ และบังคับหน่วยงานให้ปฏิบัติตามทำให้เกิดความชัดเจน แต่ในประเทศไทยจะนิยมในรูปแบบ MOU เพื่อเป็นการประสานงาน แต่ในความเป็นจริงมักเกิดปัญหาเพราะไม่มีสภาพบังคับ แตกต่างจากต่างประเทศที่มีกฎหมายบังคับ อาทิ หน้าที่ในการสงเคราะห์ผู้ต้องขังในพื้นที่เป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งในญี่ปุ่นและอังกฤษ นอกจากนี้จะต้องมีบ้านกึ่งวิถีไว้รองรับด้วย เนื่องจากเมื่อมีการปล่อยตัวผู้ต้องขังไปแล้ว ผู้ต้องขังไม่มีบ้านหรือไม่มีที่ไปเพราะติดคุกมาเป็นระยะเวลานาน เมื่อมีบ้านกึ่งวิถีก็จะเป็นที่อยู่อาศัยชั่วคราว หรือสำหรับฝึกงานฝึกอาชีพหางานทำ ซึ่งในประเทศญี่ปุ่นมีบ้านกึ่งวิถีและมีกฎหมายรองรับโดยกำหนดว่าไม่ให้อยู่เกิน ๖ เดือนเพื่อให้ผู้ที่อาศัยเร่งหางาน แต่หากมีเหตุจำเป็นสามารถอาศัยต่อได้อีก ๖ เดือน โดยทั้งอาหารและที่อยู่อาศัยไม่เสียค่าใช้จ่าย และยังมีอาสาสมัครคุมประพฤติช่วยดูแลด้วย

บ้านกึ่งวิถีเป็นสิ่งที่นำมาใช้ประโยชน์กับ JSOC ได้อย่างมาก คือ การปล่อยพักโทษและไม่สามารถกลับบ้านได้ก็ให้ไปอาศัยในบ้านกึ่งวิถีก่อน ซึ่งในปัจจุบันได้มีการดำเนินการติดต่อกับทางวัดที่มีลักษณะเป็นเชิงพัฒนาเพื่อจัดทำบ้านกึ่งวิถี นอกจากนี้มีการทำของเอกชนของมูลนิธิพันธกิจเรือนจำคริสเตียนซึ่งเป็นการรับเข้ามาบำบัดจิตใจระยะหนึ่ง จัดหาอาชีพ ฝึกอาชีพ หาเครือข่ายในการทำงานต่อ ดังนั้นจึงต้องมีโปรแกรมเฉพาะและต้องเตรียมพร้อมชุมชน ครอบครัวด้วย โดยในมุมมองของนักสังคมนั้นจะต้องมีเงื่อนไขหลัก เครือข่ายรองรับ เครือข่ายขยาย ทั้งนี้ เครือข่ายหลักคือครอบครัว บิดามารดา ญาติ พี่น้อง จะต้องทำความเข้าใจอย่างไร เครือข่ายรอง เช่น เพื่อน ครูอาจารย์ จะเข้ามาช่วยดูแลอบรมสั่งสอนอย่างไร และเครือข่ายขยาย เช่น NGO บ้าน วัด โรงเรียน องค์กรอาสาสมัคร องค์กรจัดหางาน องค์กรเอกชน มูลนิธิ จะเข้ามาช่วยเหลืออย่างไร จุดนี้คือการระดมองค์กรที่หลากหลายเข้ามา ซึ่งในต่างประเทศมีกฎหมายบัญญัติไว้ เช่น ในประเทศอังกฤษ ญี่ปุ่น การจะนำองค์กรเข้ามาช่วยจะมีงบประมาณอย่างไร จ่ายอย่างไร และมีเงื่อนไขว่าถ้าหากได้รับเงินงบประมาณไปแล้วไปทำโครงการใด จะต้องลดอัตราอาชญากรรมหรือการกระทำผิดซ้ำในพื้นที่ที่รับผิดชอบลงกี่เปอร์เซ็นต์ เพื่อเป็นการกำหนดว่าหากได้รับเงินโครงการแล้วจะสามารถแก้ไขปัญหาได้

นอกจากนี้ยังมีข้อมูลบางประการเกี่ยวกับภาครัฐที่จะเข้ามาดูแลป้องกันอาชญากรรมที่เกี่ยวกับ JSOC คือ มีการคุมประพฤติ มีพักการลงโทษ มีลดวันต้องโทษ มีอภัยโทษ ซึ่งสองประการแรกคือ การคุมประพฤติและการพักการลงโทษ เป็นกรณีที่ยังอยู่ภายในเรือนจำ ถูกคุมความประพฤติ แต่ในกรณีที่พักการลงโทษเป็นการปล่อยออกมาจากเรือนจำและส่วนใหญ่เป็นการปล่อยแบบไม่มีเงื่อนไข ทั้งนี้ในยุคสมัยของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้กำหนดว่าหากออกมาโดยอภัยโทษจะต้องมีอาสาสมัครพัฒนาสังคม (อพม.) เข้ามาดูแลจึงเป็นเพียงปีเดียวที่มีการเข้าไปดูแลกรณีอภัยโทษ ดังนั้นการอภัยโทษในอนาคตอาจจะต้องมีกฎหมายบังคับให้ติดตามสงเคราะห์ให้อีกเป็นระยะเวลาประมาณ ๑๒ เดือน เพราะในทางทฤษฎีนั้นมีการศึกษาว่าผู้ที่ถูกปล่อยออกจากเรือนจำประมาณ ๙๐ วันเป็นช่วงระยะเวลาปรับตัว ซึ่งถ้าหากปรับตัวกลับสู่สังคมไม่ได้จะกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก จึงเห็นได้ว่าเป็นช่วงระยะเวลาวิกฤตของผู้ถูกปล่อยตัวจำต้องมียุทธวิธีหรือมีผู้เข้ามาช่วยเหลือดูแล

งานพักการลงโทษและงานอภัยโทษจึงต้องมีกิจกรรมหรือหน่วยงานรองรับ ต้องมีการแก้ไขไปพร้อมกันด้วย คือ ต้องมีโครงการหรือโปรแกรมดูแลผู้ต้องขังด้วยในระยะเวลาพักการลงโทษ อาจจะอยู่ในรูปแบบของ Day Care กล่าวคือ ต้องมีการเข้าโปรแกรมประจำวันใดบ้างในสัปดาห์หนึ่ง เช่น โปรแกรมบำบัดเยียวยาเสพติด โปรแกรมช่วยเหลือด้านวิธีการสร้างความมั่นคงคุณค่าในตัวเอง ตามความเหมาะสมของตนเอง ดังนั้นสิ่งที่ต้องดำเนินการคือผู้ที่อยู่ใน JSOC จะต้องมีการประเมินตลอดเวลาเพื่อหาวิธีที่ได้ผล สามารถแก้ไขได้ ยอมรับการกระทำของตนเอง ยับยั้งการกระทำผิดได้หรือไม่ มีการเรียนรู้ใหม่หรือไม่ เป็นประเภทด้านสังคมหรือไม่ และหาที่พักพิงชั่วคราวให้ ซึ่งจะมียุทธวิธีประกอบหลัก ได้แก่

๑. เข้าใจตัวผู้กระทำผิดว่ามีพื้นฐานเป็นคนอย่างไร การเลี้ยงดูการเติบโต ครอบครัว ญาติพี่น้องเป็นเช่นไร ถ้าหากไม่เข้าใจจะทำให้ดำเนินการได้ยากลำบาก

๒. ตัวผู้ที่ดำเนินการแก้ไข เช่น พนักงานคุมประพฤติ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จะต้องมีความรู้ ทักษะที่ดี มีความเชี่ยวชาญ

๓. สถานที่แก้ไข คือ จะต้องแก้ไขตั้งแต่ในเรือนจำ และเมื่อปล่อยตัวออกมาแล้วก็ต้องมีโปรแกรมแก้ไขภายในชุมชนที่เหมาะสมอีก

๔. การสงเคราะห์ After Care มีความสำคัญมากจะต้องมีความสัมพันธ์กับหลายระบบ ซึ่งในขณะนี้แม้ในพระราชบัญญัติคุมประพฤติ หมวดว่าด้วยการสงเคราะห์ก็ได้บังคับ เพียงแต่บัญญัติว่าให้ประสานงานกับหน่วยงาน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่น กล่าวคือ เป็นเพียงให้ไปประสานงาน แต่ไม่มีอำนาจบังคับผู้ใดได้ ดังนั้นจึงควรมีกฎหมายบัญญัติออกมาอีกฉบับ คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองและสงเคราะห์ผู้บริโภค ว่าด้วยหน่วยงานใดจะต้องทำอะไรบ้าง หน่วยงานมีอำนาจเพียงใด และจะส่งเคราะห์อย่างไร

ตัวอย่างในต่างประเทศ โดยเฉพาะกรณีผู้กระทำผิดเกี่ยวกับเพศถูกปล่อยตัวออกมาสู่สังคมจะมีการประกาศแจ้งเตือนให้ชุมชนทราบว่าผู้ต้องขังเข้ามาอยู่ร่วมในชุมชน จากตัวอย่างนี้ทำให้เห็นว่าหน่วยงานจะต้องเลือกกระหนทางการประกาศให้สาธารณชนทราบหรือประกาศเฉพาะกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องทราบ

ตัวอย่างกฎหมายในประเทศญี่ปุ่นจะเป็นกฎหมายการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในปี ๒๕๐๗ ที่บัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่ของหน่วยงานและการใช้งบประมาณ และการติดตามดูแลหลังพ้นโทษแล้ว ๖ เดือน โดยให้กรมคุมประพฤติ เรือนจำสามารถดูแลต่อได้ สามารถไปอาศัยในบ้านกึ่งวิถีได้ด้วย นอกจากนี้ยังมีกฎหมายบ้านกึ่งวิถีเกี่ยวกับการจัดตั้งว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร ผู้ใดมีอำนาจดูแล การจัดสรรสมาชิก โดยหน่วยงานหลักคือ กระทรวงยุติธรรม หน่วยงานสนับสนุน คือ กลุ่มนายจ้าง นิติบุคคล

ในประเทศอังกฤษจะมีกฎหมาย The Care Act (กฎหมายว่าด้วยการดูแลผู้พ้นโทษ) โดยจะมีองค์กรร่วมระหว่างราชทัณฑ์กับกรมคุมประพฤติ และร่วมกับสาธารณะสุขกับองค์กรส่วนท้องถิ่นโดยกฎหมายกำหนดชัดเจนว่าจะต้องเข้าร่วมดูแลด้วยในกรณีที่ผู้กระทำผิดมีอายุเกิน ๑๘ ปี และต้องจัดให้มีบ้านกึ่งวิถีขึ้นด้วย ทั้งนี้ที่คล้ายคลึงกับ JSOC ของประเทศไทยคือจะมีการให้พักการลงโทษจำนวนหนึ่งและส่วนที่เหลือให้ดูแลต่อไป โดยการดูแลจะยังอยู่ในอำนาจของหน่วยงาน แต่อย่างน้อย ๑๒ เดือนหลังปล่อยพักการลงโทษออกไปจะต้องมีการสงเคราะห์ดูแล

กฎหมายในอเมริกาเกี่ยวกับผู้พ้นโทษโดยเฉพาะคดีเกี่ยวกับเพศจะมีการแจ้งเตือนลงทะเบียนว่าจะไปอยู่อาศัยในเขตใด โดนเขตจะมีการแจ้งผ่านอินเทอร์เน็ตแก่ชุมชนว่าจะมีผู้กระทำผิดฐานนั้น ๆ เข้ามาอยู่ในชุมชน ซึ่งจะมีทั้งข้อดีและข้อเสีย โดยข้อเสีย คือ ประชาชนส่วนหนึ่งจะไม่พึงพอใจ เมื่อรู้ว่าผู้ต้องขังอาศัยอยู่บ้านหลังใดอาจไปก่อการรบกวน และมีใช้เพียงผู้พ้นโทษเท่านั้นแต่ญาติหรือครอบครัวของผู้พ้นโทษจะโดนกระทำไปด้วย ดังนั้นประเทศไทยจึงควรประยุกต์ใช้โดยให้ทราบเพียงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถตรวจสอบได้ว่าผู้พ้นโทษคนใดจะอยู่ในชุมชนใด มิใช่การประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไป ซึ่งถ้าหากผู้กระทำผิดไม่ยอมไปลงทะเบียนนั้นจะมีโทษจำคุก ๑๐ ปี นอกจากนี้ยังมีประเทศที่น่าสนใจ คือ ประเทศเกาหลี ผู้กระทำผิดทางเพศกับเด็กจะมีการให้ลงทะเบียนแจ้งเตือนเช่นกันและข้อมูลจะอยู่ในเว็บไซต์ประชาชนสามารถค้นหาได้

๓.๓.๑.๓ ดร. นัทธี จิตสว่าง ที่ปรึกษาพิเศษสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย
กล่าวว่า มูลนิธิพันธกิจคริสเตียน ซึ่งทำหน้าที่เรื่องของการดูแลหลังปล่อยของผู้พ้นโทษ ก่อนที่จะรับเข้าไปดูแล

มูลนิธิจะเข้ามาดูแลในเรือนจำก่อน อาทิ การสอนร้องเพลงและเข้ามาคลุกคลีกับผู้ต้องขังหรือนำอาหารมาให้ เป็นต้น จนกระทั่งเกิดความไว้วางใจระหว่างผู้ต้องขังกับเจ้าหน้าที่พันธกิจคริสเตียน เพราะฉะนั้นผู้ต้องขังจะไว้วางใจเจ้าหน้าที่ของพันธกิจคริสเตียนแล้วไปอยู่ด้วยกัน บางกรณีจะเป็นการหาทุนให้เรียนต่อ บางคนหาอาชีพหางานให้ทำ จนกระทั่งสามารถอยู่อย่างพึ่งตนเองได้และออกไปมีครอบครัวและมีหนทางของตนเองโดยไม่กระทำความผิดซ้ำ

ในเรื่องของการส่งต่อของเรือนจำไปยังศูนย์ภายนอกนั้น นอกจากจะมีความต่อเนื่องกันแล้ว ยังเคยรับผู้ต้องขังที่ไม่ได้สอนมาก่อนเข้าไปอยู่ด้วย ปรากฏว่าไม่ประสบความสำเร็จ แสดงให้เห็นว่าถ้ามีความต่อเนื่องกันระหว่างคนที่ได้ดูแลในขณะที่อยู่ในเรือนจำแล้วส่งต่อไปคุมประพฤติต่อข้างนอกในบ้านกึ่งพระพร มักจะประสบความสำเร็จเนื่องจากมีความไว้วางใจ มีความใกล้ชิดกัน มีความรักต่อกัน จากสิ่งที่ไม่เคยได้รับมาก่อน แต่หากส่งไปอยู่เลยทันที ต้องเริ่มสร้างความสัมพันธ์กันใหม่ซึ่งมักไม่ประสบความสำเร็จ

ส่วนการดูแลหรือการปฏิบัติต่อผู้ที่ได้รับการแก้ไขนั้น จะต้องทำในลักษณะที่เป็นบุคคล คือใช้ผู้ต้องหาเป็นจุดศูนย์กลาง ไม่ใช่ใช้โปรแกรมเป็นจุดศูนย์กลาง อาทิ การจัดโปรแกรมหนึ่งสัปดาห์หรือโปรแกรมเกี่ยวกับเรื่องของการฝึกอาชีพ ที่ให้ไปหาผู้ต้องขังมา ๓๐ คนเพื่อเข้าโครงการ แล้วต่อมาก่อฝึกเรื่องเกี่ยวกับการฝึกจิตใจ แบบนี้เป็นลักษณะวงกว้าง ซึ่งหากจะให้ประสบความสำเร็จต้องทำความรู้จักเป็นรายบุคคล เหมือนอย่างเช่นที่พันธกิจคริสเตียนทำ คือ รู้จักแต่ละคนว่ามีที่มาอย่างไรและจะไปที่ไหน เพราะฉะนั้นเป็นการติดตามตั้งแต่ขณะที่อยู่ในเรือนจำจนกระทั่งพ้นโทษออกไปแล้ว

๓.๓.๑.๕ รศ.ดร.ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ กล่าวว่า เรื่องของการดูแลผู้พ้นโทษ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ มีแผนนโยบายเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔ หรือเมื่อ ๒๐ ปีที่แล้ว แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (๔๔-๔๘) กล่าวถึงประเด็นการดูแลกลุ่มผู้พ้นโทษ มีองค์การเฉพาะดูแล มีการจัดตั้งศูนย์สงเคราะห์ผู้พ้นโทษ ออกกฎหมายรับรองการปฏิบัติของผู้พ้นโทษ อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และส่งเสริมงบประมาณ เพราะว่าต้องอาศัยอำนาจของผู้บริหารระดับสูง ระดับสภา รัฐมนตรี ที่สามารถผลักดันเรื่องนี้ได้จริง เรื่องนี้มีการพูดถึงมาหลาย ๑๐ ปีแล้วโดยคาดหวังว่ากลไก JSOC จะสามารถนำไปขับเคลื่อนแผนได้อย่างแท้จริง

๓.๓.๒ ประเด็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เข้าร่วมการสัมมนาและการถามตอบ

๓.๓.๒.๑ ผู้แทนจาก Amnesty International Thailand กล่าวเป็นข้อสังเกตว่า คำว่าชุมชน ผู้ต้องขัง ผู้พักโทษ หมายถึง ชุมชนในลักษณะอย่างไร ตามทะเบียนราษฎร ตัวอย่างเช่น หลายคนที่อยู่ในคุกอาจสูญเสีย กลายเป็นคนเร่ร่อน หรือมีอากรทางจิตเวช ชุมชนหรือครอบครัวของเขาเหล่านั้นเป็นใคร มีเช่นนั้นถ้าไม่มีการเชื่อมโยง ไม่เห็นองค์กร ที่ทำงานกับผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง อาทิ อาชญากรรมร้ายแรงอย่างคดี ช่มชู้ Amnesty ไม่มีประสบการณ์ด้านนี้ แต่อาจจะให้เป็นหน้าที่ของนักจิตวิทยา หากปล่อยผู้พ้นโทษกลับชุมชนในพื้นที่มีคู่ขัดแย้งจะมีวิธีการจัดการความขัดแย้ง หรือสร้างการยอมรับ กระแสคัดค้านจากสังคมอย่างไร ในการเปรียบเทียบกับต่างประเทศ มีหลายกรณีศึกษาที่น่าสนใจ อาทิ การแจ้งชุมชนให้ทราบ รวมถึงวิธีการแจ้ง

รูปพรรณสัณฐาน หรือการไม่ระบุตัวบุคคล การเข้าถึงฐานข้อมูลของรัฐ และสิทธิที่จะถูกลืม (Right to be forgotten) ซึ่งอยู่ในโลกออนไลน์ การเฝ้าระวังไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ ด้วยการถูกติดตามจากสังคม ในส่วนนี้มีข้อระมัดระวังเกี่ยวกับประเด็นนี้หรือไม่อย่างไร และคดีเล็กน้อยไม่มีความรุนแรง แต่เมื่อออกมาจากรือนจำแล้วสังคมได้ให้ออกาสจะมีการเฝ้าระวังกลุ่มนี้อย่างไรเพราะไม่ได้อยู่ในกลุ่ม ๗ ฐานความผิด

๓.๓.๒.๒ อ.อรัญญา ดุ้ยคัมภีร์ คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า โครงการนำร่องมาตรฐานเรือนจำสำหรับคดีทางเพศ จะมีรอยต่อในเรื่องการติดตามหลังจากที่ผู้ต้องขังพ้นโทษ มีข้อมูลและมีการตรวจสภาพจิต ขณะที่เรือนจำได้มีข้อกำหนดก่อนการปล่อยตัว ยังมีจุดที่เป็นช่องว่างหลายอย่างในเรื่องของมาตรฐานเรือนจำ ในตอนแรกมีระบบการบริหารจัดการฐานข้อมูลซึ่งมีหลายเรือนจำที่ทำได้ดี แต่พอก่อนปล่อยจุดนี้กลับมีทางเลือกไม่กีดทางในการร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน เมื่อได้ทราบว่ามีจุดที่กระทรวงยุติธรรมเข้ามาเติมเต็มซึ่งสามารถสร้างความมั่นใจว่าเมื่อผู้ต้องขังเมื่อออกไปแล้วมีจุดรองรับไม่เคว้งคว้าง ทำให้ภาพชัดเจนยิ่งขึ้น ในทางจิตวิทยาทบทวนนอกเหนือจากภาครัฐ สถาบัน ยังมีสมาคมวิชาชีพที่เข้มแข็งทั่วประเทศ อาทิ สมาคมนักจิตวิทยาคลินิก ที่สามารถเข้ามาสนับสนุนในการขับเคลื่อน JSOC มีการตรวจสอบสุขภาพทางจิตของผู้ต้องขังที่เข้าข่ายได้รับการพักโทษใน ๗ ฐานความผิด สามารถรับมาดำเนินการต่อซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถให้ความช่วยเหลือให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้

๓.๓.๒.๓ ผู้แทนจากกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กล่าวว่า ปกติแล้วทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับการที่จะไปควบคุมกำกับดูแลบุคคลพ้นโทษอยู่แล้ว เมื่อต้องขังออกจากเรือนจำ สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะมีระบบติดตามโดยกองทะเบียนประวัติอาชญากร เพื่อที่จะให้สถานีตำรวจที่มีผู้พ้นโทษเข้าไปอยู่ในพื้นที่ ติดตามพฤติกรรมความเคลื่อนไหว ๑ ปีและรายงานให้ทราบทุก ๓๐ วัน หลังจากครบ ๑ ปีแล้ว จะมีการติดตามของฝ่ายสืบสวนของสถานีตำรวจ ระบบการทำงานของตำรวจจะเข้าไปช่วยเสริมในศูนย์ JSOC ตรงจุดนี้ได้ดี และในส่วนของมาตรการระยะยาวในต่างประเทศ เมื่อมีการทำกระทำผิดซ้ำในครั้งที่ ๒ หรือครั้งที่ ๓ จะมีการลงโทษเพิ่มโทษมากขึ้น ซึ่งประเทศไทยนั้นกฎหมายทำได้แค่เพิ่มอัตราโทษ ในระยะสั้นมักจะติดภาพลักษณ์ของผู้ต้องขังจากการตีตรา อาทิ รอยสัก การไม่รับผู้ต้องขังเข้าทำงาน วิธีการลบรอยสัก การจัดอำนวยความสะดวก ก่อนที่จะพ้นโทษ ลดความหวาดกลัว และในเรื่องของความประพฤติ ขอเสนอให้เพิ่มด้านจิตใจ ธรรมะ ละเว้นบาป และเพิ่มความเข้มงวดของมาตรการการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

๓.๓.๒.๔ รศ.ดร.ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ กล่าวว่า เมื่อมีการถามถึงเรื่องของชุมชนผู้ที่ออกจากเรือนจำจะมีกลุ่มคนที่สามารถกลับสู่ครอบครัวของตนเองได้ในพื้นที่ และอีกส่วนหนึ่งคือไม่กลับบ้านตนเอง เนื่องจากที่บ้านไม่ยอมรับ หรือมีความละอายใจ จึงต้องดูแลทั้งสองส่วนในลักษณะเดียวกัน ต้องทำความเข้าใจกับคนในพื้นที่เพิ่ม สร้างการยอมรับ และหากออกนอกพื้นที่ไป ระบบ JSOC อาจจะช่วยเข้ามาติดตาม การลงทะเบียนจัดแจ้งให้ชุมชนทราบ ในประเทศสหรัฐอเมริกา หรือเกาหลี จะมีการแจ้งในลักษณะที่คล้ายกันคือชื่อ ที่

อยู่ พร้อมด้วยรูปถ่ายว่าเป็นผู้ถูกปล่อยตัวและอยู่ในพื้นที่ ซึ่งประเด็นนี้อาจจะถูกพูดถึงต่อไปพอสมควร และการเก็บข้อมูลในการเฝ้าระวัง โดยการจัดระดับของความเข้มข้นในการเฝ้าระวัง Tier ๑ ข้อมูลจะถูกเก็บไว้ที่ปีก่อนลบข้อมูลออก ๑๐ ปี Tier ๒ ๒๐ ปี และ Tier ๓ ๒๕ ปี ตามลำดับระยะเวลาแบบในอเมริกา สำหรับประเทศไทยต้องพิจารณาพอสมควรในเรื่องรูปแบบการแจ้งเตือนเพื่อเฝ้าระวังการกระทำผิดซ้ำ

๓.๓.๒.๕ รศ.ดร.ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ กล่าวว่า ในประเด็นเกี่ยวกับฐานข้อมูลสิทธิที่จะถูกลืม (Right to be forgotten) ในต่างประเทศมีเป็นกฎหมาย อาทิ หากกระทำความผิดซึ่งมีโทษไม่เกิน ๖ เดือน เมื่อโทษไม่เกิน ๑ ปี ระบบจะตัดข้อมูลการกระทำความผิดโดยอัตโนมัติ หรือไม่ก็ห้ามเปิดเผยประวัติ หากจำคุกไม่เกิน ๒ ปี และไม่มีการกระทำความผิดซ้ำ ให้ทำการลบประวัติออก สิ่งนี้จะเป็นประโยชน์ในเรื่องของประวัติอาชญากรรม

๓.๔ การเสวนาวิชาการ ในประเด็น “มุมมองเชิงวิชาการเพื่อเฝ้าระวังการกระทำผิดในชุมชน สำหรับกลุ่มนักโทษเด็ดขาดที่ต้องเฝ้าระวังในการก่ออาชญากรรม ๗ ฐานความผิด (Watchlist ๒)”

ผู้ร่วมอภิปราย

รศ. ดร. จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รศ. ดร. ปกป้อง ศรีสนิท คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ดำเนินรายการ

ดร. ยศวันต์ บริบูรณ์ธนา ผู้อำนวยการกองพัฒนาการคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ

๓.๔.๑ ประเด็นการเสวนาที่สำคัญ

๓.๔.๑.๑ กลุ่ม Watchlist ๒ ใน ๗ ฐานความผิด ควรมีมาตรการเฝ้าระวังอย่างไร หลังจากนักโทษกลุ่มนี้ออกจากเรือนจำ ซึ่งโดยปกตินักโทษกลุ่มนี้เมื่อได้รับโทษครบตามกำหนดโทษ การที่มีการตั้งศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชน (JSOC : Safety Observation Ad hoc Center, Ministry of Justice) โดยไม่มีกฎหมายรองรับที่จะเฝ้าระวังผู้พ้นโทษ ถ้าหากมีการพักการลงโทษ นักโทษกลุ่มนี้ตั้งแต่เริ่มต้นก่อนออกจากเรือนจำโดยมีข้อมูลของนักโทษดังกล่าว อย่างเช่น ข้อมูลสนับสนุนชี้ให้เห็นว่าเขามีพฤติกรรมที่ไม่เสี่ยงที่จะกระทำผิดซ้ำและพร้อมออกไปใช้ชีวิตในสังคม อยากทราบมุมมองของอาจารย์ ว่าการนำ ๗ ฐานความผิดดังกล่าว นำมาเฝ้าระวังเป็นมาตรการที่เพียงพอหรือไม่

รศ. ดร. จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กล่าวว่า ขณะนี้เมื่อพูดถึง output (ผลผลิต) process (กระบวนการ) แต่ถ้ามองการเฝ้าระวังควรพิจารณาถึง outcome (ผลลัพธ์ที่ตามมา) ดังนั้น ไม่ใช่กลุ่มนักโทษที่เข้มข้นแล้วเท่านั้น แต่จะมีกระบวนการใดที่จะทำให้ลดความรุนแรงในสังคม หรือไม่ให้กลุ่มคนเหล่านั้นกลับไปกระทำความรุนแรงซ้ำในสังคม เป็นภาพของผลลัพธ์ outcome ที่อยากให้เกิดขึ้น ก่อนอื่นจึงขอเริ่มต้นที่แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง คือ กลุ่มที่เป็นก่อให้เกิดอาชญากรรมชัดเจนที่สุด คือ ทฤษฎี Routine Behavior หรือทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน ซึ่งปรากฏใน

แผนภูมิสามเหลี่ยมทฤษฎีอาชญากรรม ประเด็นหลักอยู่ตรงที่ทฤษฎีจะมี ๓ กลุ่มที่เกี่ยวข้อง คือ ๑. กลุ่มบุคคลที่มีแนวโน้มในการกระทำความผิด เหตุอาชญากรรมมักจะเป็นเหตุเนื่องจากความอ่อนแอของ guardian (ผู้เฝ้าระวัง) ซึ่งคำว่า guardian (ผู้เฝ้าระวัง) ถ้าจะตีความให้ได้กว้างมากขึ้น อาจหมายถึง กฎหมาย การควบคุมต่างๆ รวมถึงตัวบุคคล เช่น ตำรวจที่ทำหน้าที่ ฯลฯ อีกทฤษฎีที่เกี่ยวข้องคือ ทฤษฎียุติธรรมชุมชน (Community Justice) ซึ่งจำเป็นต้องชั่งน้ำหนักระหว่างสิทธิมนุษยชน (Human Rights) สิทธิในความเป็นส่วนตัว (Right to Privacy) กับประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) ซึ่งสิ่งเหล่านี้นำมาสู่การออกแบบซอฟต์แวร์ (Software) สำหรับผู้ปฏิบัตินำไปใช้ได้

จากการขยายทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน (Routine Behaviour) ซึ่งระหว่างกลุ่มอาชญากร ๗ ฐานความผิด กับเหตุ จะมีวิธีการแจ้งเตือนอย่างไรว่าใครเป็นเหตุบ้าง กับอีกกลุ่มหนึ่งคือกลุ่มผู้เฝ้าระวัง (guardian) เพราะนอกจากจะมีกลไกในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมแล้ว ซึ่งศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชน (JSOC : Safety Observation Ad hoc Center, Ministry of Justice) ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ปฏิบัติกับผู้กระทำผิดกับเรื่องทะเบียนประวัติอาชญากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีการนำการขึ้นทะเบียนประวัติอาชญากรเพิ่มเข้ามา จะทำให้ศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชน (JSOC : Safety Observation Ad hoc Center, Ministry of Justice) มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องของฐานข้อมูล (Database) และการแจ้งเตือน (Notification) ซึ่งจะมีการแจ้งอย่างไร จะใช้วิธีการอย่างไร ให้มาตรการให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น ซึ่งใน ๗ ฐานความผิด มี ๖ ฐานความผิดที่เรียกว่า Blue collar crime (อาชญากรรมพื้นฐาน) เช่น คดีลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ คือมีเหตุอาชญากรรม หากนำวิธีการแจ้งเตือนมาใช้ก็สามารถทำได้ แต่ปัญหา คือ ความผิดฐานที่ ๗ คือ ความผิดฐานเป็นผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ หรือนักโทษรายสำคัญ ซึ่งนักโทษกลุ่มนี้ไม่ใช่ความผิดที่ไม่มีเหตุอะไรเลย แต่ความผิดที่ไม่มีเหตุจริงๆ คือ การทำแท้ง หรือการค้าประเวณีหรือเสพยาเสพติด ซึ่งความผิดฐานเป็นนักค้ายาเสพติดรายใหญ่ ซึ่งไม่ใช่ผู้เสพแต่เป็นผู้จำหน่าย อันเป็นความผิดต่อรัฐ โดยรัฐเป็นผู้เสียหาย ซึ่งถือว่าประชากรทุกคนในประเทศเป็นผู้เสียหาย เพียงแต่มีการเฉลี่ยความเสียหายจนผู้เสียหายไม่รู้สึกรว่าตนเองเสียหาย แต่ปัญหาคือจะนำนักโทษกลุ่มนี้ไปขึ้นทะเบียนอย่างไร การเฝ้าระวัง ซึ่งความผิดฐานที่ ๗ นี้เสนอว่าควรนำวิธีการอื่นมาใช้แทนหรือไม่ เช่น การติดตามเส้นทางการเงิน การติดต่อสื่อสาร เป็นต้น เพราะเห็นว่าไม่ควรรวมกลุ่มกับ ๑-๖ ฐานความผิดแรก

กรณี ๖ กลุ่มฐานความผิดแรก ส่วนมากจะเป็นผู้กระทำความผิดทางเพศ โดยจะมีการแบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือ ๑. กลุ่มที่บำบัดรักษาได้ ๒. กลุ่มที่บำบัดรักษาไม่ได้ ซึ่งจำเป็นต้องมีนักจิตวิทยาเข้ามาดูแล นอกจากนี้ยังมีลักษณะของผู้กระทำความผิดทางเพศที่มีความผิดปกติทางเพศ เช่น ๑. กลุ่มคนโรคจิตหรือวิกลจริต (Psychotic or insane offender) ๒. กลุ่มที่มีความก้าวร้าวทางเพศที่เกิดจากกระบวนการทางสังคม (socialized sexual aggression) ซึ่งกลุ่มนี้มีพฤติกรรมทางเพศเฉพาะ เช่น ชอบข่มขืนคนสูงอายุหรือเด็กโดยเฉพาะ ซึ่งจำเป็นต้องศึกษาถึงภูมิหลังของกลุ่มบุคคลดังกล่าวว่าเกิดจากอะไร ๓. กลุ่มบุคลิกภาพผิดปกติ (Psychopaths) ๔. กลุ่มที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ (Paraphilia's) ซึ่งจะแบ่งย่อยออกเป็นหลายประเภท เช่น pedophilia, necrophilia, serial sexual killing, rape, incest เป็นต้น

ในคดีข่มขืนทั่วประเทศ ในนักโทษเด็ดขาดในทุกๆ ๒๐ คนจะอัตราที่เกิดเหตุข่มขืนลูก หรือคนในครอบครัว แต่ปัญหาคือกรณีข่มขืนลูก หากมีการปล่อยตัวออกมาแล้ว จะมีมาตรการเฝ้าระวังอย่างไร ดังนั้นการออกแบบมาตรการจึงไม่สามารถที่จะออกแบบไปในแนวทางเดียวกันแล้วสามารถครอบคลุมกับความผิดทุกประเภทได้ จึงมีความจำเป็นในการหาวิธีการที่เหมาะสมกับสิ่งเหล่านี้ต่อไป ซึ่งได้มีการตั้งข้อสังเกตในเรื่องผู้กระทำผิด ส่วนเหยื่อและมาตรการเฝ้าระวังจะให้ข้อสังเกตในลำดับถัดไป

๓.๔.๑.๒ คดีทางเพศในช่วงหลังมีข่าวดังกล่าวเกิดขึ้นค่อนข้างมาก ซึ่งต่างประเทศในกรณีการข่มขืนเด็กจะมีกฎหมายพิเศษที่ทำการเฝ้าระมัดระวังจนถึงเวลาพ้นโทษไปแล้ว ส่วนในประเทศไทยมาตรการที่มีอยู่ ณ ตอนนี้อยู่ หรือการตั้งศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชน (JSOC : Safety Observation Ad hoc Center, Ministry of Justice) เพียงพอหรือไม่ อยากเรียนถามอาจารย์ว่าความผิด ๗ ฐาน อาจารย์คิดเห็นอย่างไร การมีผู้เฝ้าระวัง (guardian) ในปัจจุบันเพียงพอหรือไม่ เราควรกลไกอะไรเสริมสร้างอีกหรือไม่ อย่างไร

รศ. ดร. ปกป้อง ศรีสนิท คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กล่าวว่า เห็นควรแยกเป็น ๒ กรณี คือ ๑. การจะไปคุมประพฤติใครในฐานความผิด ๗ ฐานเพียงพอหรือไม่ และ ๒. จะมีวิธีการควบคุมกลุ่มคนเหล่านี้อย่างไร ซึ่งที่จะกล่าวทั้งหมดนี้คือการคุมประพฤติภายหลังการพ้นโทษ ซึ่งไม่เหมือนกับการคุมประพฤติตามเงื่อนไขการรอลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา หรือเป็นการคุมประพฤติโดยการพักโทษ ซึ่งคนที่เป็นนักโทษเด็ดขาดแล้ว พ้นโทษตามคำพิพากษาแล้ว และออกไปใช้ชีวิตในสังคมแล้ว จะมีการแยกออกเป็น ๒ กลุ่มหลัก คือ ๑. กลุ่มที่ทำความผิดคดีเล็กๆ น้อยๆ เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ความผิดฐานฉ้อโกงทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งเราไม่ค่อยสนใจการคุมประพฤติเขาเพราะเขากระทำผิดตามโอกาสและไม่ใช่ว่าความผิดที่มีความรุนแรงใดๆ แต่อีกกลุ่มที่มีปัญหาที่ปรากฏตามหน้าข่าวหนังสือพิมพ์อยู่เรื่อยๆ คือ คนที่มีพฤติกรรมรุนแรง เช่น เขาเคยได้รับโทษจำคุกในข้อหาข่มขืนเด็ก หรือข่มขืนแล้วฆ่าปิดปากเหยื่อ ซึ่งได้รับโทษและพ้นโทษออกมาแล้ว โดยปัจจุบันไม่มีตัวบทกฎหมายที่ไปคุมประพฤติคนเหล่านี้ได้ เราปล่อยให้เขาเหล่านี้ออกไปใช้ชีวิตในสังคม ไปในสถานที่ต่างๆ เช่น โรงเรียนเด็กซึ่งอาจจะมีความเสี่ยงในอนาคตของเขาในการกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก กระทรวงยุติธรรมได้คิดค้นถึงนวัตกรรมที่แก้ไขปัญหา คือ การตั้งศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชน (JSOC : Safety Observation Ad hoc Center, Ministry of Justice) ที่มีความพยายามในการคัดแยกกลุ่มที่มีพฤติกรรมเหล่านี้ออกมา จะทำอะไรให้นักโทษในเรือนจำเหล่านี้แล้ว เราจะสามารถดูถึงพฤติกรรมของเขาเพื่อป้องกันไม่ให้เขากระทำผิดอีก ซึ่ง ๗ ฐานความผิดดังกล่าวเห็นว่าไม่เพียงพอ ตัวอย่างเช่น กลุ่มผู้ค้าเสพติดรายใหญ่รายสำคัญ ความผิดในกลุ่มที่ ๗ เห็นควรให้มีการปล่อยกลุ่มคนเหล่านี้ไปเพราะมีเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ดูแลอยู่แล้ว คือ เจ้าหน้าที่ ปปส. เจ้าหน้าที่ที่บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด และหากกลุ่มคนเหล่านี้ออกไป จะถึงขนาดเป็นภัยต่อสังคมหรือไม่ คำตอบคือ ไม่ใช่ เช่น นักโทษคดียาเสพติดรายสำคัญ หากเขาออกไป เขาก็ไปค้ายาอีก ซึ่งไม่ใช่ว่าการสร้างความเสียหายแก่เหยื่อและเป็นภัยต่อสังคมเหมือนกับความผิดฐานข่มขืน ไม่ใช่ใช้วิธีการควบคุมแบบที่มีอยู่ แต่เห็นควรให้มีการควบคุมโดยหน่วยงานเฉพาะที่

เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยเฉพาะทำหน้าที่ควบคุมไป และนอกจากนี้ความผิดดังกล่าวยังไม่มีผู้เสียหายที่เป็นปัจเจกบุคคล

ในความผิดฐาน ๖ แรก เห็นด้วยกับ รศ. ดร. จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย แต่เห็นควรว่าความผิด ๖ ฐานน้อยไป เพราะบางฐานความผิดอาจไม่เข้า ๖ ฐานนี้ แต่ควรค่าแก่การเฝ้าระวัง เช่น ความผิดฐานทำร้ายร่างกายอันตรายสาหัส โดยใช้พฤติกรรมที่รุนแรง ซึ่งพฤติกรรมความรุนแรงดังกล่าวยังคงติดตัวกับผู้กระทำผิดซึ่งไม่ได้ต่างอะไรจากฆาตรกร เช่น ในบางประเทศกลุ่มคอมมอนลอว์ (Common law) คนที่มีเจตนาฆ่ากับคนที่มีเจตนาทำร้ายทำให้คนได้รับอันตรายสาหัสได้ เจตนาดังกล่าวเป็นเจตนาเดียวกัน เพราะถือว่ามี ความรุนแรงเท่า ๆ กันเพราะจะเห็นได้จากความผิดฐานทำร้ายให้ได้รับอันตรายสาหัส หรือความผิดฐานพยายามฆ่า กลุ่มนี้ก็ไม่เข้าเกณฑ์ ๖ ฐานความผิด หรือกรณีข่มขืนธรรมดาที่ไม่ใช่การข่มขืนเด็ก ซึ่งการข่มขืนธรรมดาที่มีพฤติกรรมรุนแรงเห็นควรว่าควรถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่ต้องเฝ้าระวังเช่นกัน แล้วทางออกควรทำอย่างไร เนื่องจากมีบางกรณีที่ไม่เข้าเกณฑ์ฐานความผิด ๖ ฐานดังกล่าวแต่มีความรุนแรงเกิดขึ้น ทำให้กลุ่มคนเหล่านี้ไม่เข้าข่ายที่ต้องเฝ้าระวัง อาจก่อให้เกิดปัญหาที่ตามมา ซึ่งการศึกษาในต่างประเทศ คือ ในประเทศฝรั่งเศส เป็นให้ดุลยพินิจแก่ศาลในการดูรายละเอียดของผู้กระทำแต่ละคดีว่าคนเหล่านี้มีพฤติกรรมที่รุนแรงในการกระทำความผิดหรือไม่อย่างไร เป็นภัยต่อสังคมหรือไม่ หรือมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุนแรง (aggressive) หรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าวมีความรุนแรง โดยไม่ได้มีการระบุฐานความผิด ศาลก็จะพิจารณาเห็นควรให้คนเหล่านี้เข้าสู่โปรแกรมในการคุมประพฤติหลังการพ้นโทษออกมาได้ เราอาจเปิดกว้างให้เป็นดุลยพินิจของศาลหรือองค์กรใดที่เกี่ยวข้องในการตัดสินใจว่า หลังการพ้นโทษแล้วเขาเหล่านี้ต้องเข้าสู่โปรแกรมคุมประพฤติหลังการพ้นโทษแล้ว

สำหรับวิธีการควบคุมกลุ่มคนเหล่านี้ เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่ากฎหมายไทยไม่ได้เปิดช่องไว้ว่า ผู้ที่พ้นโทษไปแล้วและมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุนแรงจะต้องดำเนินการอย่างไร กฎหมายไทยยังไม่ระบุ แต่ในประเทศฝรั่งเศส จะมีการระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส (มาตรา ๑๓๑-๓๖-๑) - (มาตรา ๑๓๑-๓๖-๘) : Code pénal Article ๑๓๑-๓๖-๑ - Article ๑๓๑-๓๖-๘ ว่าด้วยเรื่องความผิดฐานคุมประพฤติหลังพ้นโทษ ซึ่งได้มีการอธิบายว่ากรณีศาลซึ่งพิพากษาลงโทษจำเลยข้อหาใดก็ได้ที่ศาลเห็นว่ามีความผิดรุนแรง ศาลสามารถกำหนดให้จำเลยคนนั้นอยู่ภายใต้การคุมประพฤติภายหลังพ้นโทษได้เป็นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด แล้วระยะเวลาในการคุมประพฤตินั้นนานแค่ไหนเมื่อมีการพ้นโทษแล้ว ซึ่งตามกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสระบุว่าจะขึ้นอยู่กับแต่ละคดี เช่น ถ้าเป็นความผิดคดีที่จำคุกตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไป ไม่ว่าจะเป็น การข่มขืน หรือฆาตรกรรม เมื่อพ้นโทษมาแล้ว ผู้ที่พ้นโทษออกมาแล้วอยู่ภายใต้กรอบระยะเวลาคุมประพฤติหลังพ้นโทษอีก ๑๐ ปี นับจากวันที่พ้นโทษ แต่ถ้าเป็นความผิดที่โทษนานกว่านั้นระยะเวลาคุมประพฤติหลังพ้นโทษก็จะนานขึ้นตามลำดับ ในกรณีความผิดที่จำคุกตลอดชีวิต เช่น ศาลพิพากษาและจำคุกตลอดชีวิต ซึ่งไม่ได้มีการจำคุกตลอดชีวิตจริงๆ ตามหลักสิทธิมนุษยชน และหลักการฟื้นฟูแก้ไขโดยอาจอยู่เรือนจำ ๑๘ - ๒๕ ปี ก็ได้รับการปล่อยตัวออกมา ส่วนนักโทษที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิตหลังจากพ้นโทษแล้วให้มีคุมประพฤติตลอดชีวิต ซึ่งแนวคิดดังกล่าวไม่มีในประเทศไทย เพราะประเทศไทยเมื่อศาลพิพากษาลงโทษแล้ว เป็นการลงโทษถึงอดีตของเขาเหล่านั้น ก็พิพากษาจำคุกเพื่อเป็นการทดแทนถึงการกระทำผิดในอดีตของผู้กระทำผิด แต่ประเทศไทยไม่ได้กล่าวถึงอนาคตต่อไปภายหน้าของกลุ่ม

นักโทษกลุ่มนี้ว่าจะดำเนินการอย่างไร คือเมื่อพ้นโทษก็ปล่อยกลับสู่สังคมปกติไม่มีกลไกการคุมประพฤติใดๆ ซึ่งในฝรั่งเศสเห็นถึงมาตรการที่จะคุ้มครองสังคมในอนาคตซึ่งประเทศไทยไม่มี เพื่อให้สังคมปลอดภัยจากกลุ่มคนเหล่านี้

มาตรการคุมประพฤติหลังพ้นโทษในประเทศฝรั่งเศสเป็นมาตรการคุมประพฤติแบบอ่อนๆ หมายถึง ไม่ใช่การให้ไปทำงานบริการสังคม แต่ใช้วิธีการให้มารายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ จะทำการย้ายที่อยู่ ภูมิลาเนา หรือเดินทางออกนอกพื้นที่ต้องมีการแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่จะทราบถึงข้อมูลดังกล่าวได้อย่างทันที รวมถึงหากมีการเปลี่ยนสถานที่ทำงานให้มารายงานต่อเจ้าหน้าที่ รวมทั้งให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทำการสืบหรือตามไปเฝ้า ไปให้คำแนะนำในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมหลังจากพ้นโทษแล้ว เช่น ให้เจ้าหน้าที่สามารถไปเยี่ยมบ้านได้ ตามไปให้คำแนะนำได้ จนกระทั่งสิ้นสุดระยะเวลา

หากกลุ่มคนเหล่านี้ไม่กระทำตามคำสั่งศาลที่ให้มีการคุมประพฤติหลังพ้นโทษแล้วผลที่เกิดขึ้น คือ สามารถจับคนเหล่านั้นมาติดคุกใหม่ได้เลย ถือว่ามีพฤติกรรมเสี่ยงที่จะกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งในฝรั่งเศสจะไม่ใช้กับทุกฐานความผิด แต่จะนำมาใช้กับความผิดที่มีพฤติกรรมรุนแรงและก้าวร้าวและเป็นภัยต่อสังคมเท่านั้น ซึ่งหากปล่อยออกไปแล้ว อาจเป็นการสร้างปัญหาให้กับสังคมในอนาคต เพราะไม่สามารถที่จะให้เจ้าหน้าที่ติดตามผู้กระทำความผิดได้ในทุกคดี แต่ต้องเป็นเฉพาะความผิดที่มีพฤติกรรมรุนแรงและเป็นภัยต่อสังคมเท่านั้น ซึ่งเห็นว่าแนวทางปฏิบัติของประเทศฝรั่งเศสมีแนวทางที่น่าสนใจในการนำมาปฏิบัติในประเทศไทย เห็นควรให้มีการเพิ่มอำนาจศาลกำหนดการคุมประพฤติหลังพ้นโทษ เพราะศาลจะทราบได้ดีที่สุดว่า กลุ่มนักโทษใดที่มีพฤติกรรมรุนแรงที่สมควรให้มีการคุมประพฤติหลังพ้นโทษแล้ว รวมถึงได้เห็นถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของผู้กระทำ รวมถึงสำนวนและการพิจารณาคดี จึงเป็นจุดที่ดีที่สุดที่สามารถบอกได้ว่า เช่น จำเลยจำคุก ๑๐ ปี รวมถึงการคุมประพฤติหลังพ้นโทษแล้ว ศาลอาจจะเห็นว่าจำเลยคนนี้อาจจำคุก ๑๐ ปีไม่มีความรุนแรงอะไร แต่ที่เกิดการกระทำความผิดดังกล่าวเกิดจากการกระตุ้นหรือถูกกระทำให้บันดาลโทสะ ศาลจะไม่ต้องมีความเห็นให้มีการคุมประพฤติหลังจากพ้นโทษก็ได้ หากเห็นว่าไม่มีพฤติกรรมที่รุนแรงหรือเป็นภัยต่อสังคม เป็นต้น

เมื่อศาลมีคำสั่งเกี่ยวกับการคุมประพฤติหลังจากพ้นโทษออกมาแล้ว ก็จะส่งมาที่พนักงานคุมประพฤติซึ่งพนักงานคุมประพฤติก็จะปฏิบัติตามคำสั่งศาล ซึ่งเป็นการอุดช่องว่างส่วนที่กฎหมายไทยไม่มี ซึ่งโดยปกติหากศาลพิพากษาจำคุกไม่เกิน ๕ ปี และไม่เคยกระทำความผิดมาก่อนตามมาตรา ๕๖ เป็นการเสี่ยงโทษจำคุกระยะสั้น ซึ่งประเทศไทยมีอยู่แล้ว ๒. กรณีนักโทษเด็ดขาดและเข้าสู่กระบวนการพักโทษตามกฎหมายโดยมีปล่อยให้ออกจากเรือนจำก่อนกำหนด ก็จะให้พนักงานคุมประพฤติติดตาม หากมีการกระทำความผิดอีกก็สามารถนำคนเหล่านี้มาจำคุกอีกได้ แต่สิ่งที่กฎหมายยังขาดแต่ในฝรั่งเศสมี คือ กรณีนักโทษเด็ดขาดที่พ้นโทษไปแล้วบางคนควรเข้าสู่มาตรการคุมประพฤติหลังการพ้นโทษและภายใต้คำสั่งศาลและภายใต้การดูแลของเจ้าหน้าที่คุมประพฤติ จึงเห็นควรพัฒนาให้เป็นกฎหมายต่อไป

สำหรับประเด็นคำถามว่า หากมีมาตรการคุมประพฤติหลังจากพ้นโทษไปแล้วจะเป็นการสร้างภาระเกินควรแก่เจ้าหน้าที่หรือไม่ อย่างไร เนื่องจากเมื่อมีคำพิพากษาแล้ว ศาลมักอ้างว่าเป็นหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ หรือคุมประพฤติ หรือสถานพินิจฯ ศาลไม่มีหน้าที่ตรงนี้ ศาลจะไม่มาพิจารณาถึงนักโทษที่

ศาลพิพากษาไปแล้ว จะทำอย่างไรนั้น คำตอบที่ได้ คือ ควรเริ่มจากความผิดใดๆ ที่เป็นอันตรายและเป็นภัยต่อสังคม ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นเล็กๆ ที่สามารถเริ่มต้นได้ แม้จะเป็นภาระของเจ้าหน้าที่แล้ว แต่เมื่อเทียบสัดส่วนแล้ว เห็นว่าเป็นการคุ้มค่าต่อผลลัพธ์ที่ได้ เพราะสังคมจะได้ความปลอดภัยกลับมา เห็นว่าไม่ใช่ภาระของศาลที่เข้ามาพิจารณาถึงกลุ่มคนกลุ่มนี้ ไม่ใช่เรื่องที่เสียหายที่กฎหมายระบุให้ศาลทำหน้าที่ตรงนี้ได้ ตัวอย่างเช่น หากศาลพิจารณาพิพากษาแล้ว ศาลอาจมีคำพิพากษาโทษจำคุกเป็นเวลา ๒๐ ปี บวกกับศาลขอสั่งให้มีการคุมประพฤติหลังการพ้นโทษเป็นเวลา ๑๐ ปี เพื่อที่จะให้กรมราชทัณฑ์จะได้ดำเนินการต่อไป เป็นต้น

๓.๔.๑.๓. ปัจจุบันมีศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชน (JSOC : Safety Observation Ad hoc Center, Ministry of Justice) แล้วที่ใช้วิธีการเฝ้าระวัง แต่ยังไม่ได้ครอบคลุมถึงเป็นการคุมประพฤติหลังจากพ้นโทษตามกำหนดแล้ว เนื่องจากไม่มีกฎหมายรองรับเหมือนอย่างเช่นในประเทศฝรั่งเศส ปัจจุบันประเทศไทยมีแค่กลไกการให้เจ้าพนักงานตำรวจทำการตรวจตรา หรือให้อาสาสมัครคุมประพฤติชุมชนเข้ามาดูแล ซึ่งหากมีกฎหมายในเรื่องการคุมประพฤติหลังจากพ้นโทษตามกำหนดแล้ว ก็จะทำให้การทำงานของศูนย์เฉพาะกิจฯ เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น และในปัจจุบันนี้ในหลายประเทศมีแนวโน้ม เช่น ในประเทศเกาหลีใต้ เป็นต้น หากกล่าวถึงการคุมประพฤติหลังพ้นโทษไปแล้ว ประเทศไทยจะใช้แนวคิดอะไร อย่างเช่นจะใช้พนักงานคุมประพฤติ มีการติดกำไล EM รวมทั้งชุมชนเข้าช่วยสอดส่องมุมมองของอาจารย์คิดว่าเพียงพอหรือไม่ หรือควรมีกลไกอะไรเพิ่มเติมหรือไม่ อย่างไร

รศ. ดร. จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย คณบดีรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กล่าวว่า การมองกระบวนการยุติธรรมไม่ควรนำกระบวนการยุติธรรมมาใช้แบบเหมารวม จำเป็นต้องมีการแบ่งแยกกลุ่ม อาทิ กลุ่มเด็ก กลุ่มเปราะบาง โดยเฉพาะคดีความรุนแรงในครอบครัว (Domestic Violence) โดยจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการเพิ่มความเข้มข้นของกฎหมาย และอีกประเด็นหนึ่งคือ ในฐานะความผิด ๖ กลุ่มแรก หากเดิมปรากฏว่าเคยซ้ำขึ้น แต่ต่อมาไม่ได้ซ้ำขึ้น ซึ่งใน ๖ ฐานความผิดมีความผิดฐานชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ โดยการฆ่า ต้องมองคนละส่วนกัน เนื่องจากในสหรัฐอเมริกา มีกฎหมายที่ชื่อว่า SORNA : Sex Offender Registration and Notification Act เป็นการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศและการแจ้งเตือนต่อสาธารณชน ซึ่งกฎหมายเน้นว่าเป็นผู้กระทำความผิดทางเพศ เป็นต้น

สำหรับเรื่องเหยื่ออาชญากรรม ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ เช่น ผู้หญิง เด็กหญิง เด็กชาย กลุ่มเปราะบาง ฯลฯ หรือ ผู้ที่มีลักษณะหรือรูปแบบเฉพาะ (ทางชีวภาพ/hate crime) ซึ่งเป็นลักษณะการตอบโต้กัน การข่มขืนแก้มอมขมวดี้ เพื่อให้เลิกพฤติกรรมการเป็นทอมหรือเป็นดี้ เป็นต้น ซึ่งเกิดขึ้นในเกือบทุกประเทศทั่วโลก กลับมาที่คำถามว่า เมื่อเขาเหล่านี้กลับออกมาสู่สังคมภายนอก ไม่ได้พบแค่เหยื่อ แต่หมายถึงชุมชนด้วยเช่นกัน จึงมีแนวคิดยุติธรรมชุมชนเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งมีการกิจอย่างไรในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนของตนเอง อีกกรณีในการฟื้นฟูเยียวยารับคืนคนดีสู่ชุมชน เป็นพื้นฐานที่สำคัญที่นำยุติธรรมชุมชนมาใช้ในการคุมประพฤติ เช่น บางคดีติดคุกไม่ถึง ๑๐ ปี และ ๗ ปีออกมาจากเรือนจำแล้ว ถึงจะมีเงื่อนไขการคุมประพฤติก็ตาม ซึ่งโดยปกติวิถีชาวบ้านคือการกลับมาอาศัยที่บ้านในชุมชน ซึ่งเหยื่อผู้ถูกข่มขืนก็อยู่ในชุมชนเดียวกัน ยุติธรรม

ชุมชนก็ต้องเข้ามารองรับ โดยมีอาสาสมัคร ฯลฯ ซึ่งชุมชนก็มีบทบาทในการประสานความสัมพันธ์ระหว่างเหยื่อ กับผู้กระทำผิดมาทำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กัน (Restorative Justice) เพื่อที่จะได้กลับมาอยู่ในชุมชน ได้อย่างสงบสุข ซึ่งหากไม่มีแนวทางตรงนี้ กรมคุมประพฤติจะต้องทำหน้าที่บทบาทหน้า ในการรับคนดี คืนสู่สังคม

นอกจากนี้ยังมีกรอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรม ๖ ด้าน ซึ่งเป็นไปตามมติ คณะกรรมการพัฒนาและบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๐ ซึ่งประกอบด้วย ๑. ด้านสภาพแวดล้อม ๒. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งหมายถึงการมีส่วนร่วมทางหุ้นส่วน และการมีส่วนร่วมแบบธรรมดา ๓. ด้านการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ๔. ด้านเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสกระทำ ผิด ๕. ด้านการลดโอกาสการตกเป็นเหยื่อ ๖. ด้านการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากร และยังมี Justice Care หรือยุติธรรมใส่ใจซึ่งเป็นแอปพลิเคชันเผยแพร่ความรู้กฎหมายในรูปแบบ Info graphic ที่เข้าใจง่าย โดยมีการ พัฒนาซอฟต์แวร์ ซึ่งหากมีการพันโทขึ้นมาแล้ว หากต้องการมีงานทำ ก็สามารถเข้าไปกรอกคุณสมบัติตัวเองและ สามารถหางานให้ทำได้ ซึ่งเป็น After Care Service อย่างหนึ่ง เป็นต้น หากงบประมาณของสถานที่ควบคุมมี จำกัดควรให้ความสำคัญกับคนกลุ่มนี้ก่อน ต่อมาคือกลุ่มบุคลิกภาพผิดปกติ (Psychopaths) ในการมีมาตรการฉีด ไซให้ผ่อ ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ เป็นการใช้สารเคมีต่างๆ เพื่อลดความก้าวร้าว เทียบเคียงกรณีใน ประเทศเกาหลีใต้ ถ้าอยากเลี้ยงสุนัขในคอนโด คุณต้องไม่ให้สุนัขส่งเสียงเห่าหอน เพราะเขาเห็นว่าสิทธิของคนรอบ ข้างสำคัญกว่า เป็นต้น

๓.๔.๑.๔. หากกลุ่มคนเหล่านี้กลับเข้าไปในชุมชนที่เขาเคยอยู่ แต่มักจะมีพฤติกรรม ในการย้ายที่อยู่หรือภูมิลาเนาไปเรื่อยๆ ไม่ปรากฏที่อยู่อันเป็นหลักแหล่ง อันเป็นอุปสรรคในการติดตามตัว เห็น ว่าควรจะมีกลไกอะไรเพิ่มเติมหรือไม่ ในการนำวิธีการเข้าไปเฝ้าระวังให้ได้มากที่สุด

รศ. ดร. จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กล่าวว่า ปัจจุบันมีการใช้ EM ห้ามออกจากบริเวณที่กำหนด มาตรการสำหรับผู้ลี้ภัยต้องมี ตัวกฎหมายและผู้ควบคุม เช่น ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ หรือ Care Center (CARE: Center for Assistance to Reintegration and Employment) ของกรมราชทัณฑ์ โดยประเทศฝรั่งเศสได้มีการนำมาใช้แล้ว และนอกจากนี้การนำเทคโนโลยีมาใช้ร่วมด้วย โดยมีแอปพลิเคชันที่ต้องอาศัยฐานข้อมูล ซึ่งต้องเริ่มต้นจากการสร้าง ฐานข้อมูล ซึ่งต้องพิจารณาสามารถเชื่อมโยงกับหน่วยงานต่างๆ โดยอาจมีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับกองทะเบียน ประวัตินิติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งในสหรัฐอเมริกาแล้ว คือ การขึ้นทะเบียนผู้กระทำผิดทางเพศและ การแจ้งเตือนต่อสาธารณชน (Sex Offender Registration and Notification) และจะต้องนำไปพัฒนาปรับปรุง เว็บไซต์ในการบริหารข้อมูลอย่างไรให้มีความทันต่อสถานการณ์เสมอ รวมถึงต้องมีการแจ้งเตือนต่อสาธารณชน ซึ่งคำว่า “ชุมชน” ไม่ใช่แค่ชุมชนในทางภูมิศาสตร์แต่หมายถึง “เครือข่าย” เพราะในบางกรณีเช่น ชาวต่างชาติที่ ก่ออาชญากรรมในประเทศไทย เมื่อกลับต่างประเทศแล้วทำให้การติดตามข้อมูลไม่ต่อเนื่องและไม่สามารถติดตาม ข้อมูลผู้กระทำผิดได้ โดยอาจสร้างระบบเชื่อมโยงขึ้นมาเหมือนอย่างระบบ Interpol : องค์การตำรวจอาชญากรรม

ระหว่างประเทศ ซึ่งกรมคุมประพฤติควรมีระบบที่เป็นสากลให้ครอบคลุมฐานข้อมูลให้ได้อย่างรอบด้าน เช่น ผู้ใช้บริการในต่างประเทศ ทำให้สามารถมีการแจ้งเตือนได้อย่างทันท่วงที เพราะผลลัพธ์ (outcome) คือ ความต้องการความปลอดภัยในชุมชน และการลดการกระทำผิดซ้ำ ดังนั้นผลลัพธ์ (outcome) จึงไม่ใช่แค่การตั้ง ศูนย์เฉพาะกิจฯ ขึ้นมาเท่านั้น แต่ต้องหมายถึงการเกิดผลลัพธ์ขึ้นที่เป็นรูปธรรม ซึ่งมีทั้งแอปพลิเคชัน (application) ที่สามารถสืบค้นข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและสะดวก ซึ่งจะเป็นเชื่อมโยงชุมชนที่ไม่ใช่แค่ทางภูมิศาสตร์แต่หมายรวมถึงชุมชนเครือข่ายทั่วโลกด้วยเช่นกัน เพราะความหมายของชุมชนโดยกว้าง อาจนิยามถึงโลกในมิติของ เทคโนโลยี ซึ่งฐานข้อมูลเป็นสิ่งที่สำคัญและการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างเครือข่าย

๓.๔.๑.๕ ในการเฝ้าระวัง มีการพูดคุยกันว่าเราควรจะเปิดเผยข้อมูลของผู้กระทำผิดให้กับชุมชนได้รับทราบหรือไม่ เพื่อที่จะร่วมกันเฝ้าระวัง ในมุมมองหรือข้อพิจารณา ความเป็นส่วนตัวกับโอกาสของการกระทำผิดซ้ำ

รศ. ดร. ปกป้อง ศรีสนิท คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กล่าวว่า ประเด็นดังกล่าวเป็นการอธิบายถึงการขัดกันของ ๒ เรื่องคือ การเปิดเผยข้อมูลของผู้กระทำผิดเมื่อเข้าสู่ชุมชนได้หรือไม่ ความเป็นส่วนตัวของผู้กระทำผิด ในเรื่องของสิทธิข้อมูลส่วนบุคคลเป็นอีกเรื่องหนึ่ง โดยต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ รวมถึงหลักการพื้นฐานของกฎหมายมหาชน ซึ่งรัฐสามารถดำเนินการได้ จำเป็นได้สัดส่วนในการใช้อำนาจของรัฐในทางกฎหมาย โดยรัฐสามารถเปิดเผยข้อมูลได้ในส่วนข้อมูลอาชญากรรม พฤติการณ์ของคดี เพื่อเตือนให้สังคมเฝ้าระวัง บนพื้นฐานความจำเป็นในการป้องกันอาชญากรรมในอนาคต บนพื้นฐานของการได้สัดส่วนกับการเปิดเผยข้อมูลโดยการไม่เลือกปฏิบัติ ของกลุ่มผู้ต้องขัง โดยการให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่รัฐสามารถดำเนินการตามกฎหมายกรณีศึกษาในต่างประเทศจำเป็นต้องมีการต้องเปิดเผยข้อมูล พฤติการณ์ของอาชญากรรมทางเพศ โดยการติดตามเฝ้าระวังในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่ง

รศ. ดร. จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กล่าวถึงกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ในกลุ่มฐานความผิดทางเพศ ในมุมมองของการเปิดเผยข้อมูลของผู้กระทำผิดโดยเฉพาะกลุ่มเจ้าหน้าที่ หรือเปิดเผยแบบมีเงื่อนไขในกรณีที่เป็นที่สนใจของสังคม (Public Interest) ในความเสี่ยงซึ่งในประเทศไทย อังกฤษ แคนาดา เกาหลีใต้ ใช้รูปแบบการเฝ้าระวังในลักษณะนี้ ส่วนมาตรการอื่นๆ เช่นมาตรการในการติดตามและตรวจสอบผู้กระทำผิดทางเพศ เช่น มาตรการการจำกัดถิ่นที่อยู่ หรือจำกัดอาชีพติดตามโดยใช้เครื่องมือ Electronics Monitoring : EM ซึ่งเราใช้อยู่ ในรูปแบบมาตรการแบบสุดขั้ว หรือบางส่วน อย่างเช่นหลายประเทศ ในกรณีศึกษาต่างประเทศแนวทางในการเฝ้าระวังการกระทำผิดซ้ำ ภายหลังการพ้นโทษในเรื่องของการเปิดเผยข้อมูล การรายงานตัวตามระยะเวลาการคุมประพฤติ แจ้งความเคลื่อนไหว ซึ่งในประเทศไทยเองยังไม่มีมาตรการในทางปฏิบัติในส่วนนี้ โดยได้พยายามสร้างกลไกระบบติดตามพฤติกรรมในการเฝ้าระวังให้ได้มากที่สุด

๓.๔.๑.๖. กรณีศึกษาต่างประเทศแนวทางในการเฝ้าระวังการกระทำผิดซ้ำภายหลังการพ้นโทษในเรื่องของการเปิดเผยข้อมูล การรายงานตัวตามระยะเวลาการคุมประพฤติ แจ้งความเคลื่อนไหวซึ่งในประเทศไทยเองยังไม่มีมาตรการในการปฏิบัติในส่วนนี้ โดยได้พยายามสร้างกลไกระบบติดตามพฤติกรรมในการเฝ้าระวัง การเฝ้าระวัง ในมุมมองกระทรวงยุติธรรม วิธีการในการผลักดันผู้ต้องขังในกลุ่มคดีสะเทือนขวัญ เช่น คดีทางเพศ เพื่อเข้าสู่กระบวนการพักโทษเพื่อคุมประพฤติในชุมชน มาตรการการติดตามเฝ้าระวังเนื่องจากไม่มีกฎหมายรองรับ ในมุมมองทางวิชาการ อาจารย์เห็นแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไร

รศ. ดร. จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กล่าวว่า ในการพักการลงโทษนั้นไม่ได้จำกัดแค่ในคดีทางเพศ เพียงอย่างเดียวเป็นไปตามกฎหมาย ถ้าในกรณีรับโทษมาแล้ว ๒ ใน ๓ เกณฑ์การพิจารณาพักการลงโทษ ที่เคยใช้ นั้นในกลุ่มนี้เข้าข่ายได้รับการพักการลงโทษ คำถามคือทำให้มีความเข้มข้นมากขึ้นในมาตรการระยะสั้น อาจจะต้องได้รับการยินยอมซึ่งต้องมีวิธีทำให้ผู้ต้องขังยินยอม โดยมาตรการพักการลงโทษทำให้ผู้ต้องขังอยู่ในสายตามากขึ้น มีการติดตามเฝ้าระวังอย่างเข้มข้น การพักโทษต้องดูในองค์ประกอบอื่น เช่น ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในกลุ่ม Insane Case ที่เหมาะสม โดยใช้ EM : Electronics Monitoring ในหลักการและจำเป็นต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป ในมาตรการระยะสั้น

๓.๔.๑.๗. ในกรณีการพักการลงโทษในคดีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ นั้นยังไม่มีมาตรการในการพักโทษ ซึ่งจะปล่อยให้ผู้ต้องขังกลุ่มดังกล่าวนี้รับโทษครบตามกำหนด ในปัจจุบันมีในส่วนของ JSOC อาจจะได้ให้ข้อมูลที่ถูกต้องกับเรา โดยมีแนวคิดปล่อยก่อนกำหนด

รศ. ดร. จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กล่าวว่า โดยปกติอาชญากรคดีทางเพศส่วนใหญ่เป็นผู้มีอาชีพ แต่ในส่วนคดีทรัพย์นั้นส่วนใหญ่จะก่อคดีที่มีฐานความผิดเพียงเล็กน้อย มาตรฐานทางศีลธรรมที่ปกป้อง ในเรื่องของการประกอบอาชีพ กลุ่มคนที่ออกมา สามารถทำงานได้ปกติ เพียงแต่ต้องเฝ้าระวัง สามารถป้องกันได้ยิ่งขึ้นหรือไม่

รศ. ดร. ปกป้อง ศรีสนิท คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กล่าวว่า ในประเด็นของหลักการคุมประพฤตินั้นมีอยู่ ๓ ช่วง ในช่วงแรกคือ ๑. ช่วงของการรอการรับโทษ เพื่อไม่ต้องติดคุกในฐานความผิดเล็กๆ น้อยๆ ๒. ช่วงขณะการพักโทษหมายถึงติดคุกมาแล้ว ๒ ใน ๓ หรือกึ่งหนึ่ง โดยในบางประเทศ ถ้ามีพฤติกรรมดี ไม่สร้างปัญหา สามารถเข้าสู่กระบวนการพักโทษปล่อยตัวออกจากเรือนจำแบบมีเงื่อนไข ถ้าปฏิบัติเงื่อนไขก็จะได้รับการพักโทษ ถ้าฝ่าฝืนต้องกลับมารับโทษตามเดิม เพราะยังไม่พ้นโทษแบบเด็ดขาด ๓. การคุมประพฤติหลังพ้นโทษแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาด แบบไม่มีพันธะและกฎหมายเปิดช่องให้พักโทษ ในพฤติกรรมของคดีที่มีความรุนแรง แต่ปัญหาคือในประเทศไทยยังไม่มีมาตรการคุมประพฤติในแบบที่ ๓ เป็นไปได้หรือไม่ว่านำการคุมประพฤติในเกณฑ์แบบที่ ๓ มาผนวกไว้ในแบบที่ ๒ เพื่อเข้าสู่

กระบวนการพักโทษก่อนปล่อย ซึ่งสามารถทำได้ และเป็นมาตรการที่ดีและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายรองรับ กลับเข้าสู่เรื่อง กระบวนการพักการลงโทษ ถามว่าคืออะไร คำตอบคือ ถ้าสังเกตกลุ่มคนที่พ้นโทษที่ไม่ได้เข้าสู่กระบวนการพักโทษ หมายถึงกรณีปล่อยชนบ้าย จะทำให้เขาไม่มีภูมิคุ้มกันทางสังคมในการปรับตัวเข้าสู่ชีวิตประจำวันปกติ มาตรการการพักโทษเปรียบเสมือนช่วงเปลี่ยนผ่าน (Transition Period) จากเดิมที่เคยอยู่ในเรือนจำ ๑๐๐ % จนวันหนึ่งสามารถกลับบ้านได้ กลับไปใช้ชีวิตประจำวันต่อได้ แต่ยังมีเงื่อนไขที่เราต้องเฝ้าติดตามพฤติกรรมอยู่ เป็นการปล่อยภายใต้การควบคุมแบบมีเงื่อนไข ซึ่งระหว่างการควบคุมเป็นที่ปรับพฤติกรรมเข้าสู่สังคมอย่างปกติสุข ซึ่งเห็นด้วยกับมาตรการนำแนวทางแบบที่ ๓ มาปรับใช้ในมาตรการคุมประพฤติแบบที่ ๒ ก่อนปล่อยออกไป ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางเพศ นักโทษที่ข่มขืน หรือข่มขืนฆ่า และกำลังเข้าสู่กระบวนการพักโทษ

สำหรับประเด็น มาตรการอื่นใดที่ทำให้ไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำ ต่อเนื่องจากประเด็นของ รศ.จุฑารัตน์ เรื่องของ Chemical Castration คือ การทำหมันทางเคมี ทำให้เสื่อมสมรรถภาพทางเพศ ซึ่งในหลายประเทศทั่วโลก ซึ่งมี ๒ รูปแบบ ในรูปแบบที่บังคับ คือ ฉีดยาเพื่อลดความต้องการทางเพศ เหตุที่ใช้น้อยคือ ประเด็นเรื่องของสิทธิมนุษยชน ในส่วนมากใช้วิธี Chemical Castration ด้วยความยินยอมของผู้กระทำผิดโดยต้องบัญญัติในกฎหมาย ในกลุ่มผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมความรุนแรง ถ้าสามารถแก้ไขได้ในบางสังคม เปลี่ยนพฤติกรรมทางสังคมได้แต่ถ้าเป็นในลักษณะความผิดปกติทางกายภาพ มีฮอร์โมนมากกว่าปกติ ไม่สามารถยับยั้งชั่งใจได้ กลับไปกระทำผิดซ้ำ จำต้องเข้าสู่กระบวนการ Chemical Castration ด้วยความยินยอม ในกรณีถ้าผู้ต้องขังยินยอมเข้าสู่กระบวนการ ผู้ต้องขังจะต้องเข้าสู่กระบวนการพักโทษ เป็นการแลกเปลี่ยน ไม่มีการบังคับ ภายใต้มาตรการคุมประพฤติ ซึ่งสามารถทำได้ โดยเข้าสู่กระบวนการพักโทษก่อนปล่อยและเสริมมาตรการ Chemical Castration ซึ่งเป็นมาตรการที่น่าสนใจ เพื่อเป็นการคุ้มครองทางสังคม และไม่มีข้อครหาในเรื่องของสิทธิมนุษยชน เพราะเป็นเรื่องของความยินยอมก่อนที่จะกระทำการใดกับผู้ต้องขัง ประเด็นการฉีดให้ฝ่อ คนที่สนับสนุนในกระบวนการนี้ สนับสนุนอย่างจริงจัง ในฐานะประชาชน บังคับฉีด ทุกคนที่ผิดด้านเพศ และผู้กระทำผิดนั้นเคยขอความยินยอมจากเหยื่อหรือไม่ การบังคับฉีดทำได้ไม่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน หากเป็นการฉีดด้วยความยินยอมภายใต้เงื่อนไข แลกเปลี่ยน ในมาตรการนี้ประเทศไทยใช้อยู่ในกลุ่มผู้ป่วยที่มีอาการผิดปกติเรื่องฮอร์โมนทางเพศ แต่ยังไม่ได้นำมาใช้ในเรื่องที่อันตราย ซึ่งการฉีดจะต้องอยู่ภายใต้การดูแลของแพทย์ ในเรื่องของประเด็นที่พูดคุยกัน พฤติกรรมกับฐานความผิด ในตอนที่ศาลพิพากษาเพื่อให้มองถึงหลังพ้นโทษมีมาตรการอย่างไร กลไกยุติธรรมชุมชนในระดับประเทศและให้ครอบคลุมถึงระดับสากล

๓.๔.๑.๘. ในช่วงท้ายของรายการ จากที่เราพูดคุยกันในประเด็นกลไกการเฝ้าระวังทางสังคมในกลุ่มคดีสะเทือนขวัญ อาจารย์มีประเด็นที่อยากจะฝากผู้เข้าร่วมเสวนา ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
รศ. ดร. จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ซึ่งทำให้เห็นว่าในเรื่องทางการแพทย์ เป็นเรื่องที่มีความน่าสนใจ โดยเฉพาะผู้ที่มีความผิดปกติทางโครโมโซม XYY กลุ่มนี้เกิดจากพันธุกรรม ซึ่งต้องแก้ด้วยวิธีการอีก

อย่างหนึ่ง หรือแม้จากพฤติกรรม ซึ่งกฎหมายจะเป็นต้องวางหลักการให้ครอบคลุม ก่อนที่จะเข้าสู่กลไกการเฝ้าระวังการกระทำผิดซ้ำ จากนั้นเข้าสู่กระบวนการเฝ้าระวัง ก็ต้องมีทั้งซอฟต์แวร์ในเรื่องของฐานข้อมูลทั้งระยะสั้นและระยะยาวหรืออาจจะต้องหาวิธีการอื่นในการติดตามพฤติกรรมภายใต้โลกาภิวัตน์

รศ. ดร. ปกป้อง ศรีสนิท คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กล่าวว่า ประเด็นที่ ๑ ในฐานะนักกฎหมาย เมื่อขาดการคุมประพฤติภายหลังการพ้นโทษ ในส่วนของกฎหมายยังไม่มีมารองรับ ควรถึงเวลาที่เสนอการยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุมประพฤติ และควรจะมีบัญญัติไว้ แต่ไม่ควรตราเป็นพระราชบัญญัติ กฎหมายพิเศษ ให้มีการกระจายกระจายมากจนเกินไป สิ่งที่ที่สุด คือวางหลักการไว้เป็นมาตรการการป้องกันอาชญากรรมในประมวลกฎหมายอาญา เป็นการคุมประพฤติภายหลังการพ้นโทษในเชิงกฎหมาย

ประเด็นที่ ๒ ในความผิดที่นำไปเข้าสู่กระบวนการ Chemical Castration ในการฉีดให้ฝอในความผิดเกี่ยวกับเพศ ซึ่งควรจะมีมาตรการอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา โดยใช้เฉพาะผู้กระทำผิดเกี่ยวกับเพศที่มีความรุนแรง และแก้ไขไม่ได้โดยการบำบัดทางสังคม จำเป็นต้องเข้าสู่กระบวนการทางการแพทย์ก่อนการพักโทษ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีต้นทุนค่อนข้างสูง ถ้าทำให้สังคมปลอดภัย แต่ถือว่าคุ้มค่า ๓. ในเรื่องของสังคมกับความเข้าใจในเรื่องของกฎหมาย ประเทศไทยมีกฎหมายที่ออกมาหลากหลายฉบับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกัน เวลาที่กฎหมายเข้าสู่กระบวนการแก้ไข และนำกฎหมายที่ออกมาบังคับใช้ ครบทั้งในตัวบทและสารบัญญัติ สังคมมีความเข้าใจ เราจะสามารถป้องกันการกระทำผิดซ้ำโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและสังคม

๓.๔.๒ ประเด็นการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนา

๓.๔.๒.๑ ผู้แทนจากองค์การนิรโทษกรรมสากลประจำประเทศไทย (Amnesty International Thailand)

กล่าวเป็นข้อสังเกตว่า ในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายคุมประพฤติภายหลังการพ้นโทษ และควรเพิ่มลงในประมวลกฎหมายอาญา ควรสนับสนุนในเรื่องของการพักโทษ ปล่อยตัวก่อนกำหนดเพื่อเข้าสู่การคุมประพฤติ ความยาวนานของระยะเวลาไม่น้อยเพียงใดถึงจะได้สัดส่วนและเท่าที่จำเป็น เนื่องจากยังมีตัวเลือกอยู่ว่าจะปล่อยก่อน ๑ ปี หรือ ๖ เดือน จึงเกิดความไม่แน่ใจว่าระยะเวลาตรงนี้มีกำหนดชัดเจนหรือไม่ว่าควรคุมประพฤติเขาไปถึงเมื่อใด และในส่วนของอีกประเด็นหนึ่ง คือ กระบวนการ Chemical Castration หรือการฉีดยาเพื่อลดความรู้สึกทางเพศ ซึ่งทางเราถูกตั้งคำถามมาพอสมควร โดยกระบวนการต้องได้รับการยินยอมจากทางผู้ต้องขังเอง ขออนุญาตเสริมในประเด็นการบอกเงื่อนไขต่างๆ ต้องมีความยินยอมที่เกิดจากความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงผลดีและผลเสีย และที่สำคัญควรจะมีการวินิจฉัยทางการแพทย์ด้วย เขาเป็นบุคคลที่มีความผิดปกติทางฮอร์โมนเรื่องเพศ แนนอนในกลายประเทศ อินโดนีเซีย องค์การวิชาชีพทางการแพทย์นั้นถือว่ากระบวนการดังกล่าวเป็นการผิดจรรยาบรรณ ในมุมของการรักษาไม่ใช้การลงโทษ ซึ่งไม่สามารถนำมาเป็นทางเลือกในการเข้าสู่กระบวนการพักโทษแบบมีเงื่อนไข หรือข้อต่อเรื่องระยะเวลาการต้องโทษ อาจจะต้องมองถึงความเหมาะสมเป็นหลัก ควรจะต้องมีการวินิจฉัยเรื่องนี้อย่างจริงจัง

๓.๔.๒.๒ รศ. ดร. ปกป้อง ศรีสนิท คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กล่าวว่า ในประเด็นกระบวนการ Chemical Castration เห็นด้วยกับความยินยอม โดยการแจ้งให้รับทราบเกี่ยวกับข้อมูล ผลดีและผลเสียของการเข้าสู่กระบวนการอย่างโปร่งใสและครบถ้วน การบอกกล่าวต้องดำเนินการให้ครบถ้วนซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องทำ และในส่วนของระยะเวลาการคุมประพฤตินั้น ขอแยกเป็น ๒ ประเด็น คือ ระยะระหว่างพักโทษตามหลักคือจะเกินระยะเวลาการรับโทษไม่ได้ เช่นเหลือระยะเวลารับโทษ ๒ ปี แต่ได้รับการปล่อยออกมาก่อน การคุมประพฤตินั้นต้องอยู่ในระยะเวลามากกว่านั้นไม่ได้ ตามเงื่อนไขที่เรากำหนดว่า ได้อยู่ในช่วงที่อุกฉกรรจ์แล้ว ได้รับการพัฒนาพฤตินิสัย ระยะเวลาเหลืออีก ๑ ปี ของคณะกรรมการพักโทษ ซึ่งประเทศไทยยังไม่มี แต่ฝรั่งเศสมีการกำหนดระยะเวลาในกฎหมายในระยะเวลาสูงสุด เพื่อคุมประพฤติแบบอ่อนๆ ทั้งนี้อยู่ในดุลยพินิจของศาลว่าจะคุมยาวหรือสั้น โดยที่ระยะเวลาไม่เกินกว่าที่กฎหมายกำหนดสั้นกว่านั้นโดยคำนึงถึงความได้สัดส่วน ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์การกระทำความผิดโดยศาลมีอำนาจในการปรับระยะเวลาการคุมประพฤติ หรือพักการลงโทษ จะไม่มีมาตรการระยะเวลาแบบอัตโนมัติศาลเป็นผู้กำหนด โดยปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับระยะเวลา ของผู้กระทำความผิดแต่ละคน

๔. คำกล่าวปิดการสัมมนาทางวิชาการฯ โดย พ.ต.ท. มนต์รี บุญโยธิน รองอธิบดีกรมคุมประพฤติ

ในฐานะผู้อำนวยการศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชน JSOC : Safety Observation Ad hoc Center, Ministry of Justice ที่ได้ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อเฝ้าระวังความปลอดภัยให้แก่ประชาชน ขอขอบคุณผู้เข้าร่วมเสวนาทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อสังเกตและข้อคิดเห็นต่างๆ รวมทั้งข้อสรุปในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะในคดีอุกฉกรรจ์ การพักโทษ การปรับตัวสู่สังคม เพื่อประโยชน์ในการจัดทำฐานข้อมูลเพิ่มมาตรการที่เข้มข้น โดยทางคุมประพฤติโดยศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชน (JSOC : Safety Observation Ad hoc Center, Ministry of Justice) มีโปรแกรมดูแลอย่างเข้มข้น ในมุมมองนักวิชาการ ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้เกียรติสละเวลาอันมีค่า เพื่อเข้าร่วมการสัมมนาซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งและถือโอกาสปิดการสัมมนาในครั้งนี้ครับ
